

RZECZPOSPOLITA POLSKA

KRAJOWY
PROGRAM
REFORM

EUROPA 2020

AKTUALIZACJA 2016/2017

Przyjęty przez Radę Ministrów

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Scenariusz makroekonomiczny	5
3. Odpowiedź na główne wyzwania gospodarczo - społeczne określone w „Sprawozdaniu krajowym Polska 2016”	6
4. Realizacja celów krajowych strategii „Europa 2020”	11
4.1. Cel w zakresie zatrudnienia	11
4.2. Cel w zakresie nakładów na B+R	20
4.3. Cele energetyczne	30
4.4. Cele w zakresie edukacji	38
4.5. Cel w zakresie przeciwdziałania ubóstwu	43
5. Instytucjonalny proces aktualizacji KPR oraz zaangażowanie interesariuszy.....	51
Załącznik nr 1 – Realizacja zaleceń Rady UE.....	54
Załącznik nr 2 – Zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych w prace związane z Semestrem Europejskim oraz przebieg konsultacji społecznych	59

1. Wstęp

Podstawowym instrumentem realizacji strategii „Europa 2020” przez państwa członkowskie są Krajowe Programy Reform (KPR), aktualizowane każdego roku zgodnie z rytmem Semestru Europejskiego. Semestr Europejski to cykl koordynacji polityk gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej. Wraz z aktualizacją KPR państwa członkowskie przekazują Komisji Europejskiej aktualizację Programów Stabilności lub Konwergencji, co umożliwia powiązanie procesów programowania reform strukturalnych z planowaniem budżetowym.

Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020. Aktualizacja 2016/2017 (dalej KPR 2016/2017) jest szóstą edycją KPR w tym procesie. Pierwszym, wyjściowym dokumentem był Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”, przyjęty przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 r. Określono w nim, jak Polska w perspektywie do roku 2020 będzie realizować zobowiązania podjęte w zakresie pięciu wiodących celów strategii „Europa 2020”, uwzględniając specyficzne krajowe uwarunkowania.

Równocześnie w pierwszym KPR określono cele krajowe strategii „Europa 2020”. Polska zadeklarowała osiągnięcie w 2020 r. następujących wartości w zakresie pięciu wiodących celów strategii:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat na poziomie 71%;
- poziom nakładów na badania i rozwój (B+R) w wysokości 1,7% PKB;
- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej do poziomu ok. 96 Mtoe;
- zmniejszenie do 4,5% odsetka osób wczesnie porzucających naukę oraz zwiększenie do 45% odsetka osób z wykształceniem wyższym w wieku 30-34 lat;
- obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Cele krajowe pozostają aktualne. Bieżące wartości wskaźników sugerują, że Polska generalnie pozostaje na ścieżce realizacji swych celów, aczkolwiek stopień tej realizacji jest różny. Niewątpliwie największym wyzwaniem będzie osiągnięcie odpowiedniego poziomu nakładów na działalność badawczo-rozwojową. Polska jest świadoma zagrożeń wynikających z niskiej innowacyjności gospodarki. Znajduje to również potwierdzenie w oficjalnych dokumentach nowego rządu RP, ukonstytuowanego po wyborach parlamentarnych w Polsce, które miały miejsce 25 października 2015 r.

Powołany jesienią ubiegłego roku nowy rząd przedstawił swoją wizję rozwoju kraju, której główne elementy zostały zarysowane w exposé Prezesa Rady Ministrów Beaty Szydło 18 listopada 2015 r. Następnie 16 lutego Rada Ministrów zaakceptowała przedłożony przez Wicepremiera, Ministra Rozwoju plan rozwoju na najbliższe lata zawierający zestaw instrumentów gospodarczych, finansowych i instytucjonalnych pn. „**Plan na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**”.

Szczegółowe działania na rzecz realizacji celów Planu znajdują odzwierciedlenie w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju”, która określi nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Zakłada się, że strategia zostanie opracowana do końca 2016 r.

„Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” wskaże niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zintegrowane zapewniające możliwość jej realizacji. Strategia ustali również system koordynacji i realizacji wyznaczając szczegółowe role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwa obywatelskiego.

W KPR 2016/2017 zaprezentowano część działań wskazanych w „Planie na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju”, których perspektywa opracowania i przyjęcia wpisuje się w horyzont czasowy a także ramy tego dokumentu.

Krajowy Program Reform to nie tylko dokument odnoszący się do strategii „Europa 2020”, ale także ważny element Semestru Europejskiego. W tym roku, po raz pierwszy KE wyraziła oczekiwanie, aby kraje członkowskie w aktualizacji KPR przedstawiły odpowiedź na kluczowe wyzwania, określone przez KE w sprawozdaniu krajowym (ang. *Country report*).

W związku z nowymi wytycznymi, zaszła konieczność modyfikacji dotychczasowej struktury dokumentu.

Obecnie, KPR 2016/2017 w rozdziale 3 odpowiada na główne wyzwania określone przez KE w „Sprawozdaniu krajowym Polska 2016”, który został opublikowany 26 lutego br.

Następnie, w rozdziale 4 przedstawiono główne działania podejmowane przez Polskę na rzecz realizacji celów krajowych strategii „Europa 2020”.

KPR 2016/2017 prezentuje również zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych oraz Parlamentu RP w cykl Semestru Europejskiego oraz ich udział w pracach nad KPR. Przy Ministrze Rozwoju działa Międzyresortowy Zespół do spraw Strategii „Europa 2020” (dalej Zespół), stanowiący organ opiniotawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów. W jego skład, obok przedstawicieli administracji rządowej, wchodzi również partnerzy społeczno-gospodarczy, co ma służyć promocji strategii „Europa 2020” oraz wzmocnieniu współpracy różnych środowisk i współodpowiedzialności za jej realizację. Instytucjonalny proces aktualizacji KPR oraz zaangażowanie interesariuszy został przedstawiony w rozdziale 5.

Dokument przedstawia również podejmowane przez Polskę działania na rzecz realizacji CSR z lipca 2015 r. W związku z tym, że w 2015 r. Polska otrzymała zdecydowanie mniej szczegółowych zaleceń niż to miało miejsce w latach poprzednich oraz biorąc pod uwagę ich charakter – w opinii Polski w niewielkim stopniu odnoszą się one do podstawowych celów strategii „Europa 2020” – stan realizacji zaleceń przedstawiono w załączniku nr 1.

Jak dotychczas, KPR 2016/2017, wraz z aktualizacją Programu Konwergencji uwzględniają priorytety zawarte w Rocznej Analizie Wzrostu Gospodarczego, które w 2016 r. są analogiczne do priorytetów z roku poprzedniego, tj. oparcia polityki gospodarczej i społecznej UE na trzech głównych filarach: 1) wzroście inwestycji, 2) kontynuowaniu reform strukturalnych, 3) odpowiedzialnej polityce budżetowej.

Przy przygotowaniu KPR 2016/2017 brano również pod uwagę rolę, jaką KPR odgrywa w mechanizmach realizacji unijnej polityki spójności w ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Z jednej strony środki pochodzące z polityki spójności stanowią istotne źródło finansowania zadań zapisanych w KPR, a z drugiej strony, zobowiązania Polski przyjęte w KPR, a także konieczność realizacji CSR zostały uwzględnione w Umowie Partnerstwa przy podejmowaniu decyzji odnośnie do kierunków działań w ramach poszczególnych celów tematycznych EFSI.

2. Scenariusz makroekonomiczny

Do uzupełnienia przez MF na dalszym etapie prac.

3. Główne wyzwania gospodarczo-społeczne określone w „Sprawozdaniu krajowym Polska 2016”

Opublikowane 26 lutego 2016 r. *Sprawozdanie krajowe Polska 2016* stanowi istotny element dialogu pomiędzy Komisją Europejską i Polską. KE zawarła w nim swoją ocenę bieżącej sytuacji gospodarczej, wyzwań, jakie stoją przed Polską w średnim okresie oraz zaprezentowała opinię nt. postępów w realizacji Zaleceń z 2015 r. oraz celów Strategii Europa 2020.

Komisja Europejska podsumowując ogólną sytuację gospodarczo-społeczną Polski, definiuje **Główne wyzwanie dla naszego kraju:**

„Polska osiągnęła stadium rozwoju gospodarczego, w którym przyrosty wydajności i trwałe wzrost są trudniejsze do osiągnięcia. Chociaż polska gospodarka odnotowywała stałe postępy w ciągu ostatniego dwudziestolecia, to zmniejszanie luki dochodowej dzielącej ją od unijnej średniej staje się coraz trudniejsze. Osiąganie przyrostów wydajności jest trudniejsze na jej obecnym etapie rozwoju, o czym świadczy spowolnienie tempa wzrostu łącznej produktywności czynników produkcji. Ponadto, w świetle niekorzystnych perspektyw demograficznych zatrudnienie ma tylko ograniczony wpływ na potencjał wzrostu gospodarczego Polski. W efekcie średnio- i długoterminowe perspektywy gospodarcze Polski zależą od zdolności gospodarki do przestawienia się z produkcji stosunkowo mało zaawansowanych technologicznie towarów na wytwarzanie bardziej zaawansowanych produktów i usług.”

Powyższe stwierdzenie pokrywa się z diagnozą rządu co do strukturalnych uwarunkowań przyszłego rozwoju Polski, która musi przede wszystkim uniknąć 5 pułapek rozwojowych – pułapki średniego dochodu, pułapki braku równowagi, pułapki przeciętnego produktu, pułapki demograficznej, pułapki słabości instytucjonalnej. Konsekwencją takiego sposobu postrzegania jest przyjęcie przez rząd „Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”, którego podstawowym celem ma być budowa silnego przemysłu, spójne i kompleksowe inwestycje oraz sprzyjające otoczenie instytucjonalno-prawne dla powstawania, wzmocnienia i ekspansji zagranicznej polskiego biznesu. Plan wyznacza pięć priorytetów: (1) Reindustrializacja, (2) Rozwój innowacyjnych firm, (3) Kapitał dla rozwoju, (4) Ekspansja zagraniczna oraz (5) Rozwój społeczny i terytorialny.

Polska będzie w większym stopniu wykorzystywać inteligentne specjalizacje, zachęcać przedsiębiorców do ściślejszej współpracy, tworząc w ten sposób klastry. Kluczowe dla powodzenia tego procesu jest również zacieśnienie współpracy nauki z biznesem oraz zwiększenie wsparcia finansowego dla start-up’ów oraz sektora MŚP. Uruchomione zostaną nowe instrumenty, takie jak: Fundusz Gwarancyjny dla rozwoju innowacyjności MŚP oraz Program „Start in Poland”. *(szerzej na temat wspierania innowacyjności w rozdziale 4.2. w którym przedstawiono aktualne działania na rzecz realizacji celu B+R)*

Pozostałe kluczowe wyzwania Polski, określone w Sprawozdaniu krajowym¹ można podzielić na trzy podstawowe kategorie: (I) wyzwania, które zasadniczo dzielimy, (II) wyzwania, które dzielimy, choć nie bez zastrzeżeń oraz (III) obszary, w których niezbędna jest dodatkowa dyskusja.

(I) Wyzwania, które zasadniczo dzielimy

- 1) Polska zgadza się, że jednym z najważniejszych wyzwań pozostaje **poprawa warunków dla prowadzenia biznesu**. Jednym z priorytetów rządu jest stworzenie polskim przedsiębiorcom warunków zwiększania skali działalności tak, aby małe firmy mogły stawać się średnimi, średnie dużymi, a duże osiągały zdolność do globalnej konkurencji. Musi to oznaczać przede wszystkim

¹ Ze względu na unikanie powtórzeń KPR nie odnosi się do kwestii związanych z **podatkami, polityką fiskalną oraz długookresową stabilnością finansów publicznych** – te zostaną przedstawione w Programie Konwergencji

eliminację regulacyjnych i biurokratycznych barier w codziennym funkcjonowaniu polskich firm. W tym celu zainicjowana została:

- [zmiana Kodeksu postępowania administracyjnego](#) – nastąpi uporządkowanie reguł nakładania administracyjnych kar pieniężnych – ich celem jest zapewnienie jednolitych standardów traktowania przedsiębiorców i obywateli oraz wymierzania kar racjonalnych i adekwatnych do popełnionego naruszenia przepisów. Prace na etapie rządowym powinny rozpocząć się jeszcze w I połowie 2016 r.
 - [zmiana ustawy o swobodzie działalności gospodarczej](#) – uporządkowanie kontroli działalności gospodarczej – celem jest zapewnienie racjonalnego wyważenia interesu przedsiębiorcy i interesu publicznego, a tym samym wzmocnienie zasady zaufania obywatela do państwa. Prace na etapie rządowym powinny rozpocząć się jeszcze w I połowie 2016 r.
 - [ustanowienie nowej „Konstytucji dla przedsiębiorców”](#) – ustanowienie fundamentalnych zasad prowadzenia działalności gospodarczej, w tym relacji z urzędami. Ograniczenie barier prawnych dla przedsiębiorców i uproszczenie rejestracji działalności. Prace na etapie rządowym powinny rozpocząć się w II połowie 2016 r.
- 2) Polska będzie dążyć do **poprawy funkcjonowania administracji publicznej**, zarówno w kontaktach państwo – obywatel, jak i państwo – przedsiębiorca.
- Rząd dostrzega potencjał rozwojowy firm w zmianie podejścia administracji publicznej w odniesieniu do polityki zakupowej. Trwają prace nad [projektem zmian w ustawie o zamówieniach publicznych](#), który zakłada: odejście od kryterium najniższej ceny, uwzględnienie na etapie zakupu kosztów eksploatacji, ułatwienia dla małych i średnich firm, punkty za innowacyjność oraz klauzule społeczne i promujące stabilne miejsca pracy.
 - Zdając sobie sprawę, z tego, że Polska ma jeden z niższych w UE wskaźników interakcji on-line między organami administracji publicznej a obywatelami, opracowano dokument [„Kierunki działań strategicznych Ministra Cyfryzacji w obszarze informatyzacji usług publicznych”](#). Określa on działania, jakie ministerstwo ma zamiar podjąć, aby uporządkować obecny chaos kompetencyjny, nadrobić w tym zakresie zaległości i oprowadzić do sytuacji, że każdy obywatel, organizacja czy przedsiębiorca będzie mógł w prosty sposób załatwić drogą elektroniczną dowolną sprawę na styku z administracją publiczną.
- 3) Polska podziela tezę, że obecny **stan planowania przestrzennego**, szczególnie na poziomie lokalnym, nie jest dostatecznie przyjazny dla procesów inwestycyjnych. Stąd, podjęto już działania prowadzące do opracowania kompleksowych rozwiązań – ustawy [kodeks inwestycyjno-budowlany](#), który ma zapewnić klarowność, czytelność i stabilność przepisów dotyczących procesów inwestycyjnych, z korzyścią dla jednostek samorządu terytorialnego, mieszkańców i inwestorów. Regulacja powinna także przeciwdziałać dotychczas identyfikowanym słabościom czy problemom (jak np. chaos przestrzenny czy niewystarczająca przejrzystość procedur planistycznych i budowlanych). Projekt ustawy ma być gotowy w IV kwartale 2016 r.
- 4) Wobec niekorzystnych trendów demograficznych, które skutkują spadkiem liczby studentów i – w konsekwencji – problemami finansowymi uczelni, **zmiany w szkolnictwie wyższym** są konieczne. W związku z tym, podejmowane są następujące działania:
- we współpracy ze środowiskiem akademickim przygotowywane są zmiany legislacyjne, które usprawnią [proces zewnętrznej oceny jakości kształcenia](#), który w dużo większym stopniu będzie służyć doskonaleniu jakości (quality enhancement) niż formalnej kontroli. Założenia zmian w tym zakresie zostały przyjęte w lutym 2016 r. przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Zmiany przepisów mające na celu odbiurokratyzowanie Krajowych Ram Kwalifikacji oraz systemu oceny jakości przewidywane są już na 2016 r.

- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego ogłosiło 29 lutego 2016 r. konkurs na opracowanie projektów [założeń nowej ustawy o szkolnictwie wyższym](#), która ma być uproszczona względem aktualnie obowiązującej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i jednocześnie odpowiadać na kluczowe wyzwania dla polskiego systemu szkolnictwa wyższego. Założenia powinny dotyczyć przede wszystkim następujących zagadnień: system szkolnictwa wyższego, ustrój jednostek w *systemie* szkolnictwa wyższego i zarządzanie nimi, finanse i mienie jednostek w systemie szkolnictwa wyższego, system oceny jakości oraz sprawy dotyczące studiów, studentów, doktorantów i absolwentów. Przyjęta formuła – opracowanie przez trzy zespoły badawcze projektów założeń oraz przeprowadzenie przez nie konsultacji ze środowiskiem akademickim – zapewni zaangażowanie interesariuszy w tworzenie nowych przepisów prawa już na etapie prac koncepcyjnych. Zakończenie realizacji zadań, finansowanych w ramach przedsięwzięcia, powinno nastąpić do 31 stycznia 2017 r.
- Jednocześnie kontynuowane są działania na rzecz podnoszenia jakości i przydatności kształcenia na poziomie wyższym (*szerzej na ten temat w rozdziale 4.4. w którym przedstawiono aktualne działania na rzecz realizacji celu w zakresie edukacji*).

(II) Wyzwania, które podzielamy, choć nie bez zastrzeżeń:

- 1) Dostrzegając wagę wyzwań, jakie stoją przed **transportem kolejowym**, Polska jest rozczarowana odnotowaniem przez KE bardzo niewielkich postępów w zakresie realizacji CSR 4 dot. usuwania barier dla inwestycji w sektorze kolejowym. Polska w ostatnich latach przeprowadziła szereg zmian legislacyjnych oraz organizacyjnych (u zarządcy infrastruktury – PKP PLK) skutkujących co raz lepszym (co jest już widoczne) przygotowaniem, a następnie prowadzeniem procesu inwestycyjnego, o czym KE była informowana niejednokrotnie, a ostatnio podczas styczniowej misji w Warszawie. Nie zostało to zauważone w dokumencie KE. Strona rządowa we współpracy z PKP PLK SA analizuje dodatkowe możliwe działania w celu usprawnienia procesu inwestycyjnego na każdym jego etapie. W szczególności w kontekście obowiązujących przepisów i korekty funkcjonowania spółki. Przewiduje się prowadzenie działań w zakresie ograniczenia procedur i delegowania decyzyjności wraz z uprawnieniami finansowymi na niższy poziom zarządzania co pozwoli na większą elastyczność i sprawne reagowanie na problemy w realizacji projektów. [Przywrócono funkcjonowanie Forum Inwestycyjnego](#) – platformy dialogu z wykonawcami inwestycji kolejowych. Celem Forum jest wypracowanie np. dokumentów bazowych, których wdrożenie do stosowania pozwoli na sprawniejszą współpracę z wykonawcami na etapie realizacji poszczególnych projektów.
- 2) Polska istotnie posiada **duży udział umów na czas określony w zatrudnieniu**. Często ich stosowanie jest nadużywane, szczególnie wobec grup o relatywnie słabszej pozycji na rynku pracy. W zakresie ograniczania segmentacji na rynku pracy wiele zostało zrobione, co podkreśla samo „Sprawozdanie”. Ponadto, rząd planuje dalsze zmiany – wprowadzenie minimalnej stawki godzinowej na poziomie 12 zł dla wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia oraz wzmocnienie kompetencji Państwowej Inspekcji Pracy (*szerzej na ten temat w rozdziale 4.1. cel w zakresie zatrudnienia*). Pewne wątpliwości budzi stwierdzenie KE, że jedną z przyczyn segmentacji jest „sztywność kodeksu pracy”. Badanie stopnia restrykcyjności regulacji w zakresie ochrony pracy prowadzone jest przez OECD, która na podstawie analizy 21 zmiennych wylicza syntetyczny wskaźnik dla poszczególnych krajów. Według tego badania, stopień ochrony pracownika zatrudnionego na czas nieokreślony przed indywidualnym lub zbiorowym wypowiedzeniem w Polsce pozostaje nieznacznie wyższy od średniej dla wszystkich państw OECD (wskaźniki wynoszą odpowiednio: 2,39 i 2,29). Tym niemniej, dostrzega się potrzebę dalszej dyskusji na temat kompleksowych zmian dotyczących regulowania stosunków pracy. Rząd zamierza w tym celu powołać [komisję kodyfikacyjną ds. prawa pracy](#).
- 3) Istotnym wyzwaniem dla Polski jest przeciwdziałanie niekorzystnym **trendom demograficznym**. Tym niemniej, rozwiązanie problemu widzimy przede wszystkim w zmianie

struktury wiekowej populacji. Wskaźniki urodzeń w przeliczeniu na jedną kobietę dla Polski pozostają jednymi z najniższych w Unii Europejskiej. Stąd, jednym z głównych działań rządu jest [Program Rodzina 500+](#), który zakłada przekazanie 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko w rodzinie, a w przypadku rodzin uboższych – już na pierwsze dziecko. Polska powinna też zmierzać do wzrostu aktywności zawodowej obywateli oraz wzrostu wskaźnika zatrudnienia (*działania w tym zakresie zostały szerzej opisane w rozdziale 4.1.*) Prawo do emerytury po osiągnięciu określonego wieku nie oznacza, że wszyscy skorzystają z tej możliwości zaraz po jego ukończeniu. W zależności od sytuacji osobistej, rodzinnej, zdrowotnej czy też zawodowej każdy będzie mógł podjąć decyzję o momencie zakończenia aktywności zawodowej i skorzystania z tego prawa. Należy wziąć pod uwagę, że już niedługo w wieku około emerytalnym znajdą się osoby, których kwalifikacje i predyspozycje do funkcjonowania na rynku pracy będą inne, niż obecnego pokolenia 60-latków. Osoby te będą miały większą skłonność do kontynuowania zatrudnienia, gdyż w coraz większym stopniu będą zdawały sobie sprawę z faktu, że dłuższy okres zatrudnienia i opłacania składek będzie wpływał korzystnie na wysokość ich przyszłych świadczeń emerytalnych.

(III) W Sprawozdaniu krajowym ujęte zostały również oceny, których Polska nie podziela lub niezbędne wydają się dodatkowe wyjaśnienia. Należą do nich:

- 1) **Dostępność wychowania przedszkolnego i rozpoczęcia edukacji w szkole podstawowej.** KE stwierdza m.in. *„Wiek objęcia obowiązkiem szkolnym został niedawno podniesiony z sześciu do siedmiu lat. Ta zmiana prawdopodobnie wpłynie na dostępność wychowania przedszkolnego i popyt na nie, ponieważ sześciolatki będą musiały pozostać w przedszkolu, zajmując miejsca, które mogłyby zostać przydzielone młodszym dzieciom, zaś obowiązkowe wychowanie przedszkolne dla pięciolatek zostanie zniesione. Te zmiany prawdopodobnie negatywnie wpłyną na dzieci z uboższych rodzin oraz na podaż siły roboczej.”*

Polska podkreśla znaczenie wychowania przedszkolnego dla rozwoju psychofizycznego i społecznego dzieci. Obecnie wszystkie dzieci cztero- i pięcioletnie mają mieć zapewnione miejsce realizacji wychowania przedszkolnego, a od 1 września 2017 r., także dzieci trzyletnie. Polityka w tym zakresie nie zmienia się, a ostatnie zmiany dot. obowiązku szkolnego nie wpływają na zmniejszenie uczestnictwa w wychowaniu przedszkolnym w Polsce. Na wniosek rodziców naukę w szkole podstawowej może także rozpocząć dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat. Organizacja wychowania przedszkolnego, należy do zadań własnych gminy, które otrzymują na to zadanie dotację celową z budżetu państwa na każde dziecko. W związku z przeprowadzoną zmianą dotyczącą przywrócenia wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego do 7 lat, [dotacja na dziecko w przedszkolu została zwiększona](#), a w ustawie budżetowej na rok 2016 powiększono kwotę rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczonej na zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego o dodatkowe 84 mln zł, do 1 670 mln zł.

- 2) **System zabezpieczenia społecznego i opodatkowania rolników.** Od wielu lat KE wskazuje, że system KRUS jest główną przyczyną powolnych przemian na rynku pracy i aktywności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich. Tymczasem taka sytuacja nie ma odzwierciedlenia w danych liczbowych. Liczba ubezpieczonych w KRUS od 1993 roku spadła z 2,05 mln osób do 1,20 mln osób w 2014 r., a liczba świadczeniobiorców w latach 1993 – 2014 stale oscyluje w granicach 1,5 mln osób (w 1993 r. – 1,57 mln, a w 2014 r. – 1,43 mln). Poza tym jak wskazują eksperzy *„Fundusze przekazywane na KRUS, mimo toczących się od kilku lat kontrowersji wokół konieczności ich zreformowania, niewątpliwie realizują cel socjalny wobec ludności rolniczej. Owa funkcja społeczna kierowana jest głównie do posiadaczy małych i bardzo małych gospodarstw rolnych (w grupie gospodarstw o powierzchni do 5 ha znajduje się 58,8%*

ubezpieczonych). Są to najczęściej gospodarstwa samozaopatrzeniowe, niemające istotnych związków z rynkiem, dodatkowo będące „przechowalnią” ukrytego bezrobocia.”²

Biorąc powyższe pod uwagę, środki wypłacane ubezpieczonym w ramach KRUS eksperci określają jako „częściową rekompensatę dla właścicieli (użytkowników) gospodarstw rolnych żyjących w gospodarstwach domowych z nadwyżkami siły roboczej, dla której nie są stwarzane możliwości zatrudnienia, a jednocześnie chroni ich częściowo przed szerszym pojętym wykluczeniem społecznym”. Potwierdza to punkt widzenia rządu w zakresie reorientacji działań, których celem jest **większy udział zatrudnionych w działach pozarolniczych o większej wartości dodanej**, w kierunku wspierania dostępności terytorialnej/transportowej obszarów wiejskich oraz tworzenia warunków dla mobilności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich. Niezbędne w tym zakresie działania nie powinny opierać się na mechanizmie „wypychania” z KRUS ale „przyciągania” do ZUS.

Należy zauważyć, że odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie systematycznie spada i obecnie wynosi ok. 12%. System ubezpieczeń społecznych dla rolników nie hamuje przechodzenia osób dotychczas związanych z rolnictwem na pozarolniczy rynek pracy. Przykładem tego jest możliwość (i) pozostawania w systemie ubezpieczenia społecznego rolników osób prowadzących jednocześnie działalność rolniczą i pozarolniczą, (ii) pozostawania w systemie osób prowadzących działalność rolniczą i pracujących na umowę zlecenie (iii) czy wspierania prowadzenia działalności pozarolniczej w ramach działań PROW 2014-2020. Ponadto, w przygotowaniu jest „Pakt dla obszarów wiejskich” gdzie kwestia mobilności z rolnictwa do innych sektorów będzie ważnym priorytetem (*Szerzej na temat działań na rzecz wspierania mobilności w rozdziale 4.1.*)

² Uzasadnienie funkcjonowania odrębnych systemów emerytalnych dla rolników w Polsce i innych krajach UE - Prof. dr hab. Andrzej Czyżewski, prof. zw. UEP, Dr hab. Anna Matuszczak, prof. nadzw. UEP Katedra Makroekonomii i Gospodarki Żywnościowej, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

4. Realizacja celów krajowych strategii „Europa 2020”

Każdy podrozdział podzielony został na trzy części:

- 1) analizę realizacji celu krajowego na bazie dostępnych danych i aktualnych wskaźników oraz określenie głównych wyzwań,
- 2) podsumowanie głównych działań podjętych od momentu przyjęcia KPR 2015/2016,
- 3) część prezentującą działania zaplanowane na lata 2016/2017.

Każdemu działaniu został przypisany resort odpowiedzialny za realizację, harmonogram działań oraz szacunkowe skutki finansowe. Dane dotyczące skutków finansowych planowanych działań/interwencji stanowią szacunkowe wyliczenia ich potencjalnego wpływu. W zakresie roku 2016 szacunki te wynikają z ustawy budżetowej na rok 2016 lub zostały uwzględnione w planach finansowych realizatorów KPR na rok bieżący. Natomiast ostateczny poziom ich finansowania w 2017 r. wynikać będzie z ustawy budżetowej na rok 2017 oraz stosownych aktów prawnych. W przypadku działań będących na etapie projektów kwoty te nie stanowią zobowiązania do czasu ich oficjalnego zaakceptowania przez Radę Ministrów.

Należy również podkreślić, że działania przyporządkowane do konkretnego celu strategii mają do pewnego stopnia charakter umowny. Często mogą one wpływać bezpośrednio lub pośrednio na realizację więcej niż jednego celu.

4.1. Cel w zakresie zatrudnienia

Rok 2015³ przyniósł dalszą poprawę sytuacji na rynku pracy w Polsce. Liczba pracujących wzrosła w IV kwartale 2015 r. do 16.276 tys. osób. W 2015 r. do urzędów pracy napłynęło ponad 1,2 mln ofert pracy (o ponad 180 tys. więcej niż w 2014 roku), w tym niesubsydiowanych („rynkowych”) ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców, których było 876,6 tys., tj. 22,8% więcej niż w 2014 r. Rosta również podaż pracy. Współczynnik aktywności zawodowej, głównie na skutek wzrostu aktywności zawodowej osób w wieku przedemerytalnym, wzrósł z 73,3% do 73,5% r./r. (w grupie wiekowej 20-64 lata). Przełożyło się to na wzrost wskaźnika zatrudnienia wśród osób w wieku 20-64 lata do poziomu 68,5%, o 1,1 p.proc. r./r. (dane za IV kwartał 2015 r.). Podobnie jak w poprzednim roku, wzrost wskaźnika zatrudnienia dotyczył zarówno młodszych, jak i starszych grup wiekowych, choć najsilniejszy był wśród osób w wieku 55-64 lata. Ponadto w 2015 r. kontynuowany był, zapoczątkowany od II kwartału 2013 r. szybki spadek bezrobocia. Według BAEL, stopa bezrobocia w Polsce w IV kwartale 2015 r. wyniosła 6,9%, wobec 9,1% dla całej Unii Europejskiej. Z kolei, według danych urzędów pracy liczba bezrobotnych w grudniu 2015 r. wyniosła ok. 1,56 mln osób i była niższa niż rok wcześniej o ok. 262 tys. osób. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2015 r. wyniosła 9,8% i była o 1,6 p.proc. niższa niż przed rokiem.

W przeciwieństwie do roku 2014 r. wzrostowi zatrudnienia towarzyszyły zmiany w strukturze rodzajowej kontraktów, polegające na stopniowym ograniczaniu udziału mniej stabilnych form zatrudnienia. Od III kwartału 2015 r. przyrost zatrudnienia wynikał wyłącznie ze zwiększenia liczby umów na czas nieokreślony (co nie zdarzyło się od 3 lat). Udział tej formy zatrudnienia w zatrudnieniu ogółem wzrósł do 72,1% (dane za IV kwartał 2015 r.). Jednocześnie spadał odsetek osób posiadających umowy na czas określony.

Pomimo tych niewątpliwie pozytywnych sygnałów, wzrost aktywności zawodowej oraz wzrost zatrudnienia pozostają wciąż jednymi z głównych wyzwań w Polsce, w szczególności w obliczu obserwowanych trendów demograficznych. Według najnowszej prognozy GUS dot. ludności rezydującej w Polsce, w latach 2015-2020 Polska może doświadczyć spadku populacji w wieku produkcyjnym (18-64 lata) o ok. 558 tys. osób, a w kolejnym pięcioleciu – o kolejne ok. 680 tys.

³ Jeśli nie oznaczono inaczej, dane pochodzą z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności.

Wskaźnik zatrudnienia w grupie wiekowej 20-64 lata ogółem w Polsce nadal pozostaje o 2,1 p.proc. niższy niż średnia dla UE-28 (dane Eurostat za III kwartał 2015 r.). Jeśli chodzi o wskaźnik zatrudnienia kobiet, to różnica ta jest większa i wynosi 3,2 p.proc., a w przypadku osób starszych ogółem (55-64 lata) – 8,4 p.proc.

Wysokie są również wskaźniki bezrobocia wśród ludzi młodych, pomimo znacznej poprawy sytuacji obserwowanej od kwietnia ubiegłego roku. Według danych BAEL, za IV kwartał 2015 r. stopa bezrobocia młodzieży (osoby poniżej 25 roku życia) w Polsce wyniosła 20,2%. Dalsza poprawa sytuacji zawodowej tej grupy wymaga kontynuowania działań zaplanowanych w ramach „Gwarancji dla Młodzieży”. Ponadto pozytywne skutki powinno przynieść wdrażanie szeregu działań na rzecz modernizacji systemów kształcenia i szkolenia, zarówno zawodowego, jak i ogólnego, oraz wzmacniania współpracy pomiędzy sektorem edukacji i biznesu, które zostały opisane w części dotyczącej realizacji celów strategii „Europa 2020” w zakresie edukacji.

Segmentacja rynku pracy i wysoki odsetek umów na czas określony (27,9% w IV kwartale 2015 r.) nadal pozostaje wyzwaniem dla polskiego rynku pracy. Część z umów terminowych, to umowy cywilnoprawne, które z uwagi na odrębne unormowania, pozostają atrakcyjną alternatywą dla umów na czas nieokreślony, choć należy podkreślić, że zawieranie umów cywilnoprawnych, w przypadku zaistnienia stosunku pracy jest niezgodne z prawem. Według szacunków GUS ok. 1,3 mln w 2014 r. osób w gospodarce narodowej posiadało umowę zlecenia lub umowę o dzieło, a które nie są nigdzie zatrudnione na podstawie stosunku pracy. Ma to swoje negatywne konsekwencje zarówno społeczne (ubóstwo pracujących⁴), jak i gospodarcze, w postaci osłabienia popytu wewnętrznego, nieuczciwej konkurencji kosztowej pomiędzy podmiotami gospodarczymi, braku zachęt do innowacyjności na poziomie przedsiębiorstw⁵. O ile z punktu widzenia pracodawcy niższy koszt pracy ma niebagatelne znaczenie, o tyle w skali gospodarki utrzymanie niskich płac sprzyja petryfikowaniu modelu rozwoju, w którym konkurencyjność polskich produktów i usług na rynkach światowych opiera się głównie na niższych kosztach pracy. Odejście od tego modelu na rzecz innego – opartego o innowacje, warunkowane jest splotem wielu czynników natomiast jednym z nich jest wzmocnienie presji na wzrost wynagrodzeń w gospodarce, a te pozostają relatywnie niskie. Udział całkowitych kosztów związanych z zatrudnieniem pracownika w PKB Polski wyniósł w 2014 r. 47,5% i był nie tylko niższy od średniej dla UE, która wynosi prawie 56%⁶, ale spadł od 2005 r. o ok. 3 p. procentowych. Jest to niepokojące, zważywszy na fakt, że produktywność pracy⁷ od 2005 r. wzrosła o blisko 24%.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata (w %) ogółem w Polsce w latach 2010-2020⁸

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	64,3	64,5	64,7	64,9	66,5	67,8 ⁹	67,9	68,6	69,4	70,2	71,0

Źródło: Dane dla lat 2010-2015 - na podstawie BAEL, GUS. Dla lat 2016-2020 – prognoza MPiPS

Należy zauważyć, że wskaźnik zatrudnienia wzrasta szybciej niż przewiduje to ścieżka dojścia do celu krajowego. Rzeczywisty wskaźnik za rok 2015 jest o 0,7p.proc. wyższy od zakładanego (67,1%).

⁴ Umowa terminowa oznacza też z reguły niższe zarobki, szczególnie w Polsce, gdzie odsetek tzw. low-wage earners, spośród osób posiadających umowę czasową wynosi ponad 42% (dane Eurostat).

⁵ Nie można jednak stąd wyciągnąć wniosku, że każda z 1,3 mln osób powinna posiadać umowę o pracę.

⁶ (dane KE, baza AMECO)

⁷ real labour productivity per person employed

⁸ Ludność pracująca = osoby w wieku 15 lat i więcej, które w badanym tygodniu wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem oraz osoby, które formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, lub innych powodów), przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy lub powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia. (Źródło: GUS, BAEL)

⁹ Dane szacunkowe, w oparciu o BAEL.

Główne działania podjęte od kwietnia 2015 r.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kontynuowało realizację „Gwarancji dla młodzieży” w formule dwóch konkursów centralnych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). Pierwszy z nich (Konkurs 1.3.1) zakładał wsparcie ponad 2800 osób młodych w wieku od 15 do 29 roku życia w ramach projektów dotyczących indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy). Kolejne przedsięwzięcie (Konkurs 2.4.) przewidywało wypracowanie rekomendacji przez partnerstwa utworzone w ramach projektów (po jednym w każdym województwie), które mają być wykorzystane przez instytucje rynku pracy przy udzielaniu wsparcia osobom młodym znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (zakończono ocenę merytoryczną projektów). 30 grudnia 2015 r. ogłoszono konkurs uzupełniający, bowiem w pierwszym naborze nie wpłynęły bądź nie przeszły pozytywnej oceny wnioski z następujących województw (7): kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, łódzkiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego.

W przypadku działań OHP, od września do grudnia 2015 r., zakończono realizację następujących projektów: „Pomysł na siebie YEI i EFS” polegających m.in. na realizacji warsztatów aktywnego poszukiwania pracy, kursów przedsiębiorczości, indywidualnego wsparcia psychologicznego, kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz projektów „Równi na rynku pracy YEI i EFS” w ramach, których zapewniono m.in. indywidualne wsparcie psychologiczne, kursy prawa jazdy kat. B, grupowe i indywidualne zajęcia z prawnikiem czy treningi umiejętności społecznych.

W ramach wydłużonej do 30 czerwca 2016 r., realizacji projektu „Równi na rynku pracy YEI i EFS”, zakończono m.in. realizację działań w zakresie indywidualnego wsparcia klienta przez tutorów, realizację staży zawodowych u pracodawców, organizację zatrudnienia uczestników. Jednocześnie trzeba dodać, że realizacja „Gwarancji dla młodzieży” bazuje na projektach realizowanych przez powiatowe urzędy pracy, programie pożyczkowym „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie”, a także na uruchamianych od początku 2015 r. konkursach regionalnych.

Ponadto, na rzecz wzrostu zatrudnienia osób młodych – 25 września 2015 r. przyjęto [nowelizację ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy](#), która umożliwiła wprowadzenie nowego narzędzia wspierania zatrudnienia osób młodych poprzez refundację pracodawcom kosztów związanych z zatrudnieniem bezrobotnego do 30 roku życia. Pracodawca za zatrudnienie młodego pracownika przez 12 miesięcy otrzyma comiesięczny zwrot kosztów w wysokości najniższego wynagrodzenia. Przez kolejne 12 miesięcy będzie miał za to obowiązek nadal zatrudniać takiego pracownika. Funkcjonowanie programu rozpisano na lata 2016-2018. W roku 2016 r. na refundację kosztów związanych z zatrudnieniem bezrobotnego do 30 roku życia zaplanowano 700 mln zł, co oznacza możliwość subsydiowania zatrudnienia dla 30 tys. osób. Do końca 2018 r. całkowita liczba objętych Programem ma przekroczyć 100 tys. osób do 30 roku życia.

W celu ograniczenia umów na czas określony [znowelizowano Kodeks pracy](#). Od 22 lutego 2016 r. okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony, czy łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony, zawieranych między tymi samymi stronami stosunku pracy, nie będzie mógł przekraczać 33 miesięcy, przy nie więcej niż 3 umowach tego typu. Od tych zasad przewidziano pewne wyjątki, np. dotyczące umów na zastępstwo czy na okres kadencji.

W ramach wspierania [wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy](#) realizowano projekty konkursowe. W Konkursie Inicjatyw Organizacji Pozarządowych (KIOP) w 2015 r. za priorytetowe uznano zadanie przełamывania stereotypów dotyczących roli kobiet na rynku pracy. W Konkursie pn. "Więcej kobiet w zawodach zdominowanych przez mężczyzn" wyłoniono 10 najwyżej punktowanych ofert projektów 11 organizacji pozarządowych. Zakończyła się realizacja projektu „Równość kobiet i mężczyzn w procesach podejmowania decyzji ekonomicznych – narzędziem zmiany społecznej”. Odbyła się kampania informacyjno-promocyjna nt. predyspozycji kobiet do zajmowania stanowisk decyzyjnych w dużych firmach.

Kontynuowano działania na rzecz rozwoju [instytucji opieki nad dziećmi do lat 3](#). Zrealizowano Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 "Maluch" – edycja 2015 r. Przygotowano Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 "Maluch" – edycja 2016 r. Trwa realizacja konkursu. Równolegle, utworzono kolejne instytucje opiekuńcze w ramach PO KL finansowanych z EFS, tj. działania 1.5 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) „Wspieranie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego”. Poddziałania 1.3.2 PO KL „Projekty na rzecz promocji równych szans kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego”.

Sprawozdanie z realizacji ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 za 2014 r. wskazuje, że od wejścia w życie tej ustawy (4 kwietnia 2011 r.) obserwuje się dynamiczny wzrost liczby instytucji opieki nad małymi dziećmi oraz liczby miejsc w tych instytucjach. O ile w 2010 r. funkcjonowało ok. 510 żłobków i oddziałów żłobkowych, o tyle w 2014 r. było już ok. 2,5 tys. instytucji wpisanych do rejestru żłobków i klubów dziecięcych oraz wykazu dziennych opiekunów (co w stosunku do 2010 r. stanowi wzrost aż o ok. 388%). W tym okresie o 120% wzrosła liczba rejestrowanych miejsc opieki (z ok. 32,5 tys. w 2010 r. do ok. 71,4 tys. miejsc w 2014 r.). Systematycznie wzrasta również odsetek dzieci w wieku do 3 lat objętych opieką (w 2010 r. – ok. 2,6%, a w 2014 r. już ok. 7,1%).

29 stycznia 2015 r. [znowelizowano ustawę o systemie oświaty](#), która przywróciła dotychczasowy wiek rozpoczynania obowiązku szkolnego. Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat. Dziecko w wieku 6 lat jest obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne w przedszkolu lub w innej formie wychowania przedszkolnego. Jest to istotne w kontekście przywrócenia dotychczasowego rozpoczynania obowiązku szkolnego w wieku 7 lat. Zgodnie z przepisami nowej ustawy dzieci w wieku 3–5 lat mają prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu lub innej formie wychowania przedszkolnego, a do 31 sierpnia 2019 r. także z oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej.

Według danych z 30 września 2015 r. obecnie z wychowania przedszkolnego korzysta 84,1% dzieci w wieku 3-5 lat, z tego na wsi – 75,0%. W ciągu ostatnich dwóch lat liczba przedszkoli zwiększyła się o blisko 900, z tego na obszarach wiejskich - o blisko 300.

Do końca 2015 r. na podstawie ustawy [o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy](#) w ramach przyznaných limitów dysponent Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przekazał środki dla 34 przedsiębiorców na wypłaty świadczeń dla ponad 800 pracowników, w łącznej wysokości prawie 4 mln zł.

W zakresie [poprawy mobilności zasobów pracy z rolnictwa do innych sektorów](#), w tym okresie przeprowadzono audyt akredytacyjny, od którego zależy uruchomienie operacji "Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej" oraz operacji "Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa". Jednocześnie zostały zainicjowane prace nad "Paktem dla obszarów wiejskich", w którym problematyka bezrobocia na wsi i wprowadzenia na rynek osób trwale zagrożonych marginalizacją będzie również uwzględniona.

Główne działania zaplanowane na lata 2016-2017

Ograniczenie stosowania umów cywilnoprawnych w zatrudnieniu (MRPiPS)

Przygotowano projekt ustawy o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, który ma przede wszystkim na celu uzyskanie pozytywnej zmiany na rynku pracy poprzez przeciwdziałanie nadużywaniu umów cywilnoprawnych oraz wprowadzenie ochrony osób otrzymujących wynagrodzenie na najniższym poziomie. Obecnie dochodzi bowiem do sytuacji, w których osoba wykonująca pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej ma ustaloną stawkę godzinową na poziomie znacznie niższym od minimalnego wynagrodzenia przysługującego za pracę w ramach stosunku pracy.

Proponuje się wprowadzenie następujących zmian:

- wprowadzenie minimalnej stawki wynagrodzenia dla umów zlecenia oraz umów o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu, w wysokości 12 zł za godzinę wykonanej pracy;
- rezygnację z możliwości różnicowania wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę według stażu (tj. możliwości ustalania wynagrodzenia pracowników w okresie ich pierwszego roku pracy na poziomie 80% minimalnego wynagrodzenia);
- doprecyzowanie sposobu obliczania minimalnego wynagrodzenia;
- rozszerzenie kompetencji kontrolnych Państwowej Inspekcji Pracy.

Harmonogram

Przewidywany termin wejścia w życie przepisów ustawy to 1 lipca 2016 r., z wyjątkiem przepisów dotyczących rezygnacji z możliwości różnicowania wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę według stażu pracy, które wejdą w życie 1 stycznia 2017 r.

Finansowanie:

Działanie nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetowych.

Realizacja „Gwarancji dla młodzieży” w Polsce (MRPiPS)

Kontynuowana będzie realizacja „Gwarancji dla młodzieży” w ramach następujących komponentów: konkursy centralne, konkursy regionalne, projekty OHP, stałe wsparcie powiatowych urzędów pracy w ramach działań przewidzianych ustawą, program pożyczkowy „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie” realizowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Harmonogram

- Uruchomienie naborów uczestników w projektach wyłonionych w ramach konkursów centralnych - **I/II kwartał 2016 r.**
- Realizacja przez OHP czterech projektów pozakonkursowych (dla łącznie 5 200 młodych osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji) – dwóch w obszarze YEI i dwóch w obszarze EFS: „Obudź swój potencjał YEI i EFS” oraz „Akcja aktywizacja YEI i EFS” - **I – IV kwartał 2016 r.**
- Złożenie przez OHP wniosku o dofinansowanie projektu pt. „Od szkolenia do zatrudnienia – YEI”, którego realizacja rozpocznie się w roku 2017 (dla 1 500 młodych NEETs) - **IV kwartał 2016 r.**
- Aktywizacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy w wieku 18-29 lat w powiatowych urzędach pracy – **zadanie ciągłe**
- Kontynuacja dla osób do 29 roku życia programu pożyczkowego "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie" we współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego - **I kwartał 2016 - IV kwartał 2017 r.**
- Uruchomienie naborów uczestników w projektach wyłonionych w ramach konkursów regionalnych - **II/III kwartał 2016 r.**

Finansowanie

W roku 2016 r. skutki dla sektora finansów publicznych wyniosą ogółem: ok. 2,6 mld zł, w tym: ok. 1,1 mld zł to budżet środków europejskich. Z kolei w roku 2017 skutki dla sektora finansów publicznych wyniosą ogółem: ok. 2,8 mld zł w tym: ok. 1,1 mld zł to budżet środków europejskich (wg szacunkowego planu finansowania realizacji „Gwarancji dla Młodzieży” w Polsce zawartego w zaktualizowanym Planie Realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce z października 2015 r.).

Zapewnienie powszechności wychowania przedszkolnego (MEN)

Kontynuowane będzie wdrażanie rozwiązań przewidzianych w ustawie z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, a także ustawie z dnia 29 stycznia

2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, mających na celu systematyczne zwiększanie dostępności wychowania przedszkolnego, zakończonych zapewnieniem 1 września 2017 r. wszystkim dzieciom w wieku od 3 do 6 lat miejsca realizacji wychowania przedszkolnego w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, a do 31 sierpnia 2019 r. także w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych – w których ustawowo została ograniczona wysokość opłat pobieranych od rodziców. Od 1 września 2016 r. dziecko w wieku 6 lat jest obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne. Jest to istotne w kontekście przywrócenia dotychczasowego rozpoczynania obowiązku szkolnego w wieku 7 lat. Dzieci 4- i 5-letnie mają prawo do wychowania przedszkolnego. Od 1 września 2017 r. prawo takie obejmie również dzieci 3-letnie. Miejsce realizacji ww. obowiązku oraz prawa do wychowania przedszkolnego ma zapewnić gmina.

Opłata za korzystanie z wychowania przedszkolnego w publicznym przedszkolu, publicznej innej formie wychowania przedszkolnego lub oddziale przedszkolnym w publicznej szkole podstawowej w czasie wykraczającym poza ustalony przez organ prowadzący czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki (nie krótszy niż 5 godzin dziennie) nie może przekraczać 1 zł za godzinę zajęć.

Harmonogram

- Wprowadzenie obowiązku zapewnienia miejsca w placówce wychowania przedszkolnego każdemu dziecku trzyletniemu – **1 września 2017 r.**

Finansowanie

Działanie, jako zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego, będzie finansowane z budżetów samorządów, a ponadto wsparte dotacją celową z budżetu państwa w wysokości 1 mld 670 mln zł w 2016 r. i 1 mld 726 mln zł. w 2017 r.

Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 (MRPiPS)

W celu zwiększenia dostępności miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w 2016 r. kontynuowany będzie Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch”.

Harmonogram

- Ogłoszenie i rozstrzygnięcie konkursu w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch” – **I i II kwartał 2016 r.**
- Przedstawienie Radzie Ministrów sprawozdania z realizacji ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3 za 2015 r. – **III kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Działanie, jako zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego, będzie finansowane z budżetów samorządów, a ponadto wsparte środkami z budżetu państwa. Środki budżetu państwa zaplanowane na realizację zadań wynikających z ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2016 r. wynoszą 151 mln zł.

Wspieranie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy (MRPiPS)

Będą realizowane projekty i konkursy na rzecz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego, m.in.: Konkurs Inicjatyw Organizacji Pozarządowych.

Prowadzona będzie realizacja projektu "Rodzina i praca – to się opłaca", współfinansowanego ze środków Komisji Europejskiej, w ramach Programu Wspólnotowego Komisji Europejskiej Prawa, Równość i Obywatelstwo. Projekt ma na celu zwiększenie wiedzy przedsiębiorców, a także pracowników w zakresie mechanizmów (instrumentów systemowych i pozasystemowych) na rzecz godzenia ról zawodowych i rodzinnych.

Ponadto w 2016 r. rozpocznie się realizacja działania 2.1. „Równość szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia

zawodowego i prywatnego” Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, dotyczącego szkoleń z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego.

Harmonogram

- Konkurs Inicjatyw Organizacji Pozarządowych – **do III kwartału 2016 r.**
- Realizacja projektu „Zwiększenie aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn – Rodzina i praca – to się opłaca” – od I kwartału 2016 r. **do II kwartału 2017 r.**
- realizacja dwóch konkursów w ramach działania 2.1. *Równość szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego* Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – **do II kwartału 2017 r.**

Finansowanie

	2016			2017		
	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)
KIOP	300	300	0	300	300	0
„Rodzina i praca – to się opłaca.”	645,7	129,1	516,6	183,3	36,6	146,7
Działanie 2.1. POWER	200	31,44	168,56	700	110	590

Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych (MRPiPS)

Planowane jest włączenie do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych instytucji zatrudnienia wspomaganego, która powinna przyczynić się do zwiększenia poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych zagrożonych wykluczeniem i znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Zatrudnienie wspomagane ma stanowić nie tylko metodę wprowadzania osoby niepełnosprawnej na otwarty rynek pracy, ale będzie także wspierać utrzymanie jej na tym rynku. Instrument, jako jedno z rozwiązań systemowych, ma wspierać aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, to znaczy osób, których niepełnosprawność skutkuje całkowitym lub znacznym ograniczeniem możliwości samodzielnego znalezienia pracy i utrzymania się w zatrudnieniu. Podstawową funkcją zatrudnienia wspomaganego będzie przygotowanie niepełnosprawnego pracownika do wykonywania zadań i obowiązków zawodowych w miejscu pracy. Działania, jakie będą podejmowane w tym zakresie, to przede wszystkim pomoc osobie niepełnosprawnej w znalezieniu i nawiązaniu kontaktu z potencjalnym pracodawcą, pomoc w adaptacji w nowym miejscu pracy oraz późniejsze monitorowanie pracownika niepełnosprawnego w miejscu zatrudnienia w celu utrzymania trwałych efektów podjętych uprzednio działań.

Harmonogram

Prace nad projektem ustawy, następnie prace parlamentarne, zakończone uchwaleniem ustawy – **do II kwartału 2017 r.**

Finansowanie

Zatrudnienie wspomagane finansowane będzie ze środków pozostających w dyspozycji Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Poprawa międzysektorowej mobilności pracowników (MRiRW)

Problematyka międzysektorowej mobilności terytorialnej będzie wyraźniej niż dotychczas uwzględniona i zaprogramowana w nowo tworzonej systemie dokumentów strategicznych, których główną podstawą jest „Plan na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”. Problematyka ta będzie uwzględniona także w dokumencie pt. „Pakt dla obszarów wiejskich”, do prac nad którym Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przystąpiło z początkiem 2016 r. Jedną z jego funkcji będzie lepsze ukierunkowanie istniejących instrumentów służących polityce rozwoju obszarów wiejskich do 2020 r., w tym instrumentów polityki spójności.

Kontynuowane są prace na rzecz poprawy międzysektorowej mobilności pracowników. W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 przewiduje się możliwość udzielania pomocy rolnikom, którzy przekażą trwale swoje gospodarstwa rolne innym rolnikom na powiększenie gospodarstwa, a w konsekwencji tego zaprzestaną prowadzenia działalności rolniczej. Zakłada się również, że międzysektorowa mobilność pracowników wspierana będzie poprzez typ operacji „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” finansowanie inwestycji związanych z rozpoczęciem prowadzenia działalności pozarolniczej, co wiązać się będzie z ustaniem ubezpieczenia w KRUS.

Również w ramach LEADER PROW 2014-2020 planowane jest poddziałanie „Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju”, mające na celu dywersyfikację działalności w kierunku działalności nierolniczej.

Harmonogram

- Prace nad dokumentem „Pakt dla obszarów wiejskich” – **do końca 2016 r.**
- Termin uruchomienia typu operacji "Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej" - **II kwartał 2017 r.**
- Termin uruchomienia typu operacji "Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa" - **II kwartał 2016 r. – II kwartał 2017** (w zależności od przebiegu akredytacji)
- Termin uruchomienia LEADER "Wsparcie na realizację operacji w ramach LSR" – **II kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Całkowita alokacja na „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” – ok. 413,9 mln euro; LEADER „Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju” – ok. 735 mln euro; „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” – ok. 130 mln euro.

Wyszczególnione kwoty dotyczą finansowania i realizacji celów określonych w PROW 2014-2020 w ramach przedmiotowych operacji.

Ograniczenie nielegalnego zatrudnienia poprzez likwidację tzw. syndromu pierwszej dniówki

W Kodeksie pracy zostanie wprowadzony obowiązek potwierdzania pracownikowi na piśmie podstawowych ustaleń związanych z zawarciem umowy o pracę przed dopuszczeniem pracownika do pracy. Aktualnie, umowę o pracę należy potwierdzić pracownikowi w dniu podjęcia pracy, czyli do końca tego dnia. Podczas kontroli inspekcji pracy osoby, które nie mają umowy, często wskazywane są jako pracujące pierwszy dzień. Według informacji Państwowej Inspekcji, niejednokrotnie nie jest to informacja prawdziwa.

Planowana zmiana ma na celu ograniczenie skali zjawiska zatrudniania pracowników bez uprzedniego zawarcia z nimi umowy o pracę na piśmie lub bez uprzedniego potwierdzenia im na piśmie podstawowych warunków zatrudnienia i tym samym zwiększenie ochrony praw pracowników oraz zapobieganie nielegalnemu zatrudnieniu.

Harmonogram

Planowana data uchwalenia ustawy - **II kwartał 2016 r.**

Ustawa wejdzie w życie po upływie 6 tygodni od dnia ogłoszenia.

Finansowanie:

Działanie nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetowych.

4.2. Cel w zakresie nakładów na B+R

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wartość nakładów wewnętrznych ogółem na działalność badawczą i rozwojową (GERD) w 2014 r. ukształtowała się na poziomie ok. 16,2 mld zł, tj. o 12,1% wyższym niż w roku poprzednim. Intensywność prac B+R, czyli udział nakładów wewnętrznych na badania i prace rozwojowe w PKB, wyniosła 0,94% (wobec 0,87% w 2013 r.). Istotny wzrost w skali roku nakładów wewnętrznych (o 19,7%) wystąpił w sektorze przedsiębiorstw, w którym w 2014 r. odnotowano nakłady w wysokości ok. 7,5 mld zł. W działalności badawczej i rozwojowej (B+R) w 2014 r. zatrudnionych było 153,5 tys. osób, tj. o 5,4% więcej niż przed rokiem.

W 2014 r. podobnie jak w latach poprzednich to sektor publiczny w największym stopniu partycypował w wydatkach na B+R, jednak udział ten od 2010 r. systematycznie maleje na rzecz innych sektorów, co również wpisuje się w strategię postępowania Polski w tym zakresie. Jednocześnie można zaobserwować systematyczny wzrost udziału sektora biznesu w finansowaniu działalności B+R (BERD). W 2014 r. z sektora tego pochodziło 39,0% wszystkich nakładów i było to więcej o 1,7 p.proc. niż przed rokiem i o 14,6 p.proc. niż w 2010 r.

Niemniej, dla realizacji celu krajowego, a także zbudowaniu trwałych przewag konkurencyjnych polskich firm w handlu międzynarodowym, wzrost nakładów sektora przedsiębiorstw na B+R pozostaje kluczowy. We wszystkich krajach UE, których nakłady na B+R osiągnęły poziom 1,7% PKB lub wyższy, nakłady przedsiębiorstw stanowią ponad połowę całości nakładów na B+R, natomiast w krajach, w których GERD wynosi powyżej 2,5%, BERD ok. 2/3 całości nakładów.

Wzrost nakładów na B+R, czy szerzej, na działalność innowacyjną nie będzie możliwy bez zainteresowania przedsiębiorstw przejściem na model tworzenia przewag konkurencyjnych w oparciu o udoskonalone produkty, usługi lub procesy.

Polska ma również świadomość, że rozwój innowacyjnych firm to stworzenie polskim przedsiębiorcom warunków zwiększania skali działalności. Musi to oznaczać przede wszystkim eliminację regulacyjnych i biurokratycznych barier w codziennym funkcjonowaniu polskich firm.

W latach 2012-2014 aktywność innowacyjną¹⁰ wykazało 18,6% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 12,3% przedsiębiorstw z sektora usług (wobec 18,4% i 12,8% w latach 2011-2013). Nowe lub istotnie ulepszone innowacje produktowe lub procesowe wprowadziło 17,5% przedsiębiorstw przemysłowych i 11,4% przedsiębiorstw z sektora usług (w latach 2011-2013 odpowiednio 17,1% i 11,4%).¹¹

Przedsiębiorstwa, które nie wdrażały innowacji w latach 2012-2014 w znacznej większości deklarowały, że nie czują takiej potrzeby (ponad 70% przedsiębiorstw przemysłowych i ponad 80% przedsiębiorstw usługowych). Pozostałe, wskazywały na bariery. Wśród barier innowacyjności najczęściej wymieniany jest brak możliwości finansowania innowacji, zarówno źródeł wewnętrznych przedsiębiorstwa, jak i zewnętrznych oraz trudności w pozyskiwaniu publicznych grantów bądź subsydiów.¹²

Pozycja Polski w rankingu innowacyjności pozostaje relatywnie słaba, choć ostatnio uległa poprawie. Według najnowszego raportu Innovation Union Scoreboard 2015, Polska osiągając syntetyczny wskaźnik innowacyjności na poziomie 0,313 znalazła się wśród krajów o umiarkowanej innowacyjności, określanej jako moderate innovators wyprzedzając Rumunię, Bułgarię, Łotwę i Litwę. Nie można uznać tego wyniku za zadowalający.

¹⁰ Przedsiębiorstwo aktywne innowacyjnie to takie, które w badanym okresie wprowadziło przynajmniej jedną innowację produktową lub procesową lub realizowało w tym okresie przynajmniej jeden projekt innowacyjny, który został przerwany lub zaniechany w trakcie badanego okresu (niezakończony sukcesem) lub nie został do końca tego okresu ukończony (tzn. jest kontynuowany).

¹¹ „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w Polsce w latach 2012-2014.”, GUS 2015

¹² Ibidem

Polskie firmy nadal mają niewykorzystany potencjał rozwojowy. Dla zwiększenia innowacyjności przedsiębiorstw konieczne są skoordynowane działania, podejmowane w wielu obszarach. Projektowanie efektywnej polityki wspierania innowacji wymaga całościowego spojrzenia na wszystkie etapy ich powstawania i wdrażania.

Jednym z pierwszych działań nowego rządu w odniesieniu do tego obszaru było powołanie [Rady ds. Innowacyjności](#), której celem jest wsparcie przedsiębiorców, szukanie nowych rozwiązań i inicjowanie działań mających na celu rozwój i tworzenie przewagi konkurencyjnej rodzimej gospodarki. W jej skład weszli ministrowie rozwoju (Przewodniczący Rady), kultury i dziedzictwa narodowego, nauki i szkolnictwa wyższego, cyfryzacji, zdrowia, edukacji oraz skarbu.

Działania podejmowane przez Radę ds. Innowacyjności będą miały charakter projektowy i będą służyć koncentracji wysiłków i środków na zwiększaniu potencjału innowacyjności w Polsce.

Poziom wielkości nakładów na działalność badawczo-rozwojową w latach 2011-2020 (% PKB)¹³

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
% udział	0,75	0,89	0,87	0,94	1,02	1,12	1,23	1,33	1,57	1,70

Źródło: Dane za 2011-2014 r. - GUS¹⁴. Dla lat 2015-2020 – MNiSW

Główne działania podjęte od kwietnia 2015 r.

5 września 2015 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, która wprowadziła „[kredyt na innowacje technologiczne](#)”. Jest to instrument wsparcia finansowego mający na celu podniesienie innowacyjności i konkurencyjności mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez umożliwienie im wdrożenia innowacji technologicznych, będących wynikiem własnych prac B+R lub wynikiem prac B+R nabywanych przez przedsiębiorców w ramach projektu. Wsparcie dla przedsiębiorcy stanowi premia technologiczna stanowiąca spłatę części kredytu technologicznego, udzielonego przez bank komercyjny na realizację inwestycji technologicznej.

Od 1 stycznia 2016 r. obowiązuje również nowa [ulga na B+R](#), która zastąpiła ulgę na zakup nowych technologii. Przewiduje ona możliwość odliczenia przez przedsiębiorców od podstawy opodatkowania w podatkach dochodowych wydatków poniesionych na działalność badawczo-rozwojową. Warunkiem skorzystania z ulgi będzie poniesienie wydatków wskazanych w ustawie mieszczących się w ustawowo zdefiniowanej działalności badawczo-rozwojowej i tylko do ściśle określonej wartości od 10 do 30% poniesionych kosztów.

Zakończono prace nad przygotowaniem [systemu akredytacji instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi proinnowacyjne](#). W grudniu 2015 r. rozpoczęto nabór wniosków o akredytację. Uzyskanie akredytacji przez ośrodki innowacji umożliwi podjęcie przez nie współpracy z MŚP w ramach poddziałania 2.3.1. PO IR. Ponadto wypracowane zostały rekomendacje dla procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) na poziomie centralnym, m.in. poprzez wyniki projektu PPO realizowanego przez Bank Światowy na zlecenie byłego Ministerstwa Gospodarki. W 2015 r. został opracowany model monitorowania i ewaluacji KIS, który będzie funkcjonował do 2023 r.

W III kwartale 2015 r. została zakończona I runda [konkursu o status Krajowego Klastra Kluczowego](#). W efekcie wyłoniono 7 Krajowych Klastrow Kluczowych (KKK), tzn. klastrow o najwyższym potencjale

¹³ Nakłady wewnętrzne na działalność B+R (GERD - Gross Domestic Expenditures on Research and Development) w relacji do PKB – całkowita wartość wydatków przeznaczanych na badania i rozwój w relacji do Produktu Krajowego Brutto (źródło: GUS).

¹⁴ Ze względu na przejście z metodologii ESA 1995 na ESA 2010 dane za lata 2011-2012 zmieniono w stosunku do prezentowanych w poprzednich wersjach Krajowego Programu Reform.

konkurencyjnym i innowacyjnym w skali całego kraju. Wyłonione KKK mogą korzystać z dedykowanego działania 2.3.3 PO IR, które zostało zaprojektowane aby wesprzeć ich ekspansję międzynarodową. Preferencja punktowa dla KKK zaprojektowana została również w innych, wybranych działaniach PO IR.

25 maja 2015 r. weszła w życie [nowelizacja ustawy o zasadach finansowania nauki](#), zorientowana m.in. na wzmocnienie umiędzynarodowienia polskiej nauki, w szczególności dostosowanie finansowania dużej infrastruktury badawczej do Europejskiej Przestrzeni Badawczej i usprawnienie procedur i zasad przyznawania środków finansowych na naukę.

[Realizowano programy naukowo-badawcze i programy wspierające współpracę nauki z przemysłem](#): III konkurs programu STRATEGMED, II konkurs w ramach programu BIOSTRATEG, VI i VII konkurs w ramach programu LIDER, III konkurs w ramach programu CuBR, II konkurs w ramach programu DEMONSTRATOR+, I konkursu w ramach programu RID.

W czerwcu i październiku 2015 r. Rada Narodowego Centrum Badań i Rozwoju pozytywnie zaopiniowała [uruchomienie następujących programów sektorowych](#): InnoSBZ systemy bezzałogowe, INNOTEXTILE włókiennictwo, INNOCHEM chemiczny, INNOTABOR innowacyjny tabor szynowy do przewozów pasażerskich, towarowych i specjalizowanych, GameINN produkcja gier wideo, INNOSTAL stalowy, PBSE elektroenergetyczny, INNOMOTO motoryzacyjny, IUSER inteligentne urządzenia do generacji energii. Ponadto, realizowano II konkurs w ramach programu INNOLOT, I konkurs w ramach programu INNOCHEM.

Od kwietnia do końca 2015 r. w ramach „[Programu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2020](#)” podpisanych zostało 26 umów o udzielenie wsparcia finansowego. Łączna liczba realizowanych na koniec 2015 r. umów wyniosła 64 (8 to umowy przewidujące już tylko utrzymanie wspartej inwestycji). Ponadto zgodnie z zapisami umów realizowano płatności dotacji. Zgodnie z programem podpisywanie umów z inwestorami możliwe było tylko do końca 2015 r., wsparcie będzie jednak wypłacane do końca 2020 r. Obecnie analizowane są możliwości wydłużenia okresu udzielania wsparcia i zwiększenia budżetu programu.

27 października 2015 r. projekt pn. „[Narodowy Program Foresight – wdrożenie wyników](#)” został przyjęty przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie merytorycznym, a następnie 16 listopada 2015 r. w zakresie finansowym przez Beneficjenta Systemowego (MNiSW).

Realizowano program „[Wsparcie w ramach dużego bonu](#)”. W ramach III edycji programu do 31 grudnia 2015 r. PARP rozliczyła ponad 100 wniosków o płatność i dokonała wypłat na łączną kwotę ok. 4,3 mln zł. Dzięki wsparciu przedsiębiorcy zrealizowali usługi polegające na opracowaniu nowego wyrobu, projektu wzorniczego, nowej technologii produkcji albo na znaczącym ulepszeniu wyrobu lub technologii produkcji.

Ponadto w IV kwartale 2015 r. przeprowadzono konkurs dla poddziałania 2.3.2 Bony na innowacje dla MŚP realizowanego w ramach POIR. W ramach I konkursu w generatorze wniosków zostało złożonych 561 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania ok. 130 mln zł. Wyniki oceny zostano ogłoszone w I półroczu 2016 r.

Jednocześnie w 2015 r. realizowano IV edycję programu „[Wsparcie na uzyskanie grantu](#)”, w którym zawarto 23 umowy o udzielenie wsparcia na kwotę ponad 912 tys. zł.

W ramach [programu „Top 500 Innovators”](#) zawarto umowę z University of California, Berkeley oraz 70 umów z uczestnikami programu. W okresie wrzesień – listopad 2015 r. program był realizowany na Stanford University i University of California, Berkeley w USA. Przeprowadzono badane ewaluacyjne programu "Top 500 Innovators".

30 września 2015 r. zakończyła się realizacja [programu pn. "Brokerzy Innowacji"](#). Rolą brokerów innowacji było wsparcie podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, w zakresie nawiązywania współpracy pomiędzy środowiskiem naukowym a otoczeniem gospodarczym. Ważnym zadaniem był

transfer wyników badań naukowych uczelni do gospodarki. W ramach swojej działalności brokerzy innowacji identyfikowali projekty badawcze, mające wysoki potencjał komercjalizacyjny, budowali i utrzymywali sieci powiązań między środowiskiem naukowym, a otoczeniem gospodarczym. Brokerzy innowacji w czasie trwania projektu organizowali spotkania z przedstawicielami środowiska naukowego i gospodarczego, przygotowując portfolio projektów badawczych, cechujących się wysokim potencjałem wdrożeniowym. Inicjowali również proces zakładania spółek typu *spin off*, biorąc udział w zawieraniu umów licencyjnych lub nawiązaniu innych form współpracy pomiędzy przedstawicielami uczelni i gospodarki. W ramach całego programu zawarto 61 umów licencyjnych oraz utworzono 12 spółek typu *spin-off*.

Główne działania zaplanowane na lata 2016-2017

Program „Start in Poland” (MR)

Projekt START IN POLAND powstaje z inicjatywy Ministerstwa Rozwoju i jest dedykowany start-up'om. Umożliwi on rozwój start-up'ów w oparciu o potrzeby spółek Skarbu Państwa (SSP) i prywatnych polskich korporacji uzyskując ich wsparcie kapitałowe i merytoryczne.

Realizacja projektu oznacza większe otwarcie SSP na innowacje m.in. poprzez: zbudowanie portfela potrzeb innowacyjnych spółek Skarbu Państwa, wskazanie osób odpowiedzialnych za innowacje na poziomie Członka Zarządu wybranych SSP, a przede wszystkim świadome inwestycje w innowacyjne projekty realizowane przez polskie start-up'y.

Rolą wybranych polskich korporacji będzie nie tylko dostarczenie kapitału inwestycyjnego, ale przede wszystkim odpowiednich zasobów (wiedzy, infrastruktury) niezbędnych do dynamicznego wzrostu start-up'ów. Każda z korporacji uczestniczących w programie będzie pełniła rolę partnera branżowego, tj. będzie odpowiadała za konkretną gałąź rynku, obejmując tym samym „patronat” nad odpowiednimi spółkami z portfela funduszu. Zastosowanie takiej konstrukcji pozwala zminimalizować ryzyko inwestycyjne, przeprowadzić szybki i przejrzysty proces inwestycyjny, a przede wszystkim wdrożyć innowacyjny produkt lub usługę do przemysłu, zapewniając znaczące przewagi rynkowe podmiotom uczestniczącym w projekcie.

W ramach projektu stworzony zostanie wehikuł inwestycyjny, którego pula środków pochodzić będzie ze środków prywatnych otrzymanych od dużych przedsiębiorstw. W ten sposób projekty, które powstawałyby w odpowiedzi na zdefiniowane potrzeby dużych przedsiębiorstw, znajdowałyby swoją kontynuację w ramach inwestycji, które podejmowałby specjalnie powołany fundusz.

Rezultatem wspólnych działań będzie zarówno rozwój polskich start-up'ów poprzez dostęp do potencjału spółek Skarbu Państwa i osiągnięcie przez nie globalnej skali działania, jak i wdrożenie pomysłów i idei zrealizowanych przez start-up'y w spółkach Skarbu Państwa, które podniosą ich poziom innowacyjności.

Harmonogram i finansowanie

Projekt START IN POLNAD jest obecnie w trakcie konsultacji. Informacje dotyczące skutków finansowych, jak i harmonogramu działań w 2016/2017 r. będą mogły zostać określone na późniejszym etapie, po zakończeniu konsultacji i zatwierdzeniu ostatecznego kształtu projektu przez Kierownictwo Ministerstwa Rozwoju.

Fundusz Gwarancyjny dla rozwoju innowacyjności MŚP (MR)

Fundusz Gwarancyjny dla rozwoju innowacyjności MŚP ma za zadanie wspieranie rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw sektora MŚP z wykorzystaniem instrumentów zwrotnych. Jest to pierwszy program gwarancyjny dla wspierania innowacji. Za realizację instrumentu odpowiedzialny jest Bank Gospodarstwa Krajowego, który ma zapewnić przedsiębiorcom z sektora MŚP produkt w

formie gwarancji według sprawdzonej formuły pomocy de minimis. Banki komercyjne zainteresowane instrumentem gwarancyjnym mogą ubiegać się o uzyskanie od Banku Gospodarstwa Krajowego limitu portfela gwarancji z przeznaczeniem dla innowacyjnych przedsiębiorców z sektora MŚP.

Zakładane korzyści dla MŚP: zwiększenie dostępności kredytów komercyjnych na działalność innowacyjną, łatwiejszy dostęp w porównaniu do wsparcia dotacyjnego i szybka ścieżka decyzyjna, czy brak opłat prowizyjnych oraz zabezpieczenie do 60% kapitału kredytu.

Harmonogram

- Zawarcie umów o współpracy z bankami kredytującymi – **I kwartał 2016 r.**
- Rozpoczęcie udzielania gwarancji – **II kwartał 2016 r.**
- Koniec okresu kwalifikowalności dla gwarancji – **IV kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Instrument nie generuje skutków finansowych dla sektora finansów publicznych w 2016 i 2017 r. gdyż środki do Funduszu Gwarancyjnego zostały wniesione w całości w 2015 r.

Wsparcie finansowe w zakresie rozwoju działalności badawczo-rozwojowej oraz innowacyjnej przedsiębiorstw (MR/PARP)

W 2016 r. planowane jest uruchomienie drugiego konkursu w ramach poddziałania 2.3.2 „Bony na innowacje dla MŚP” w ramach POIR. Celem programu jest stymulowanie współpracy naukowców z przedsiębiorcami poprzez finansowanie usług dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw realizowanych przez jednostkę naukową przyczyniających się do rozwoju ich produktów (wytworów lub usług). W ramach działania udzielane będzie wsparcie na zakup usługi polegającej na:

- opracowaniu nowego lub znacząco ulepszanego wyrobu, nowej lub znacząco ulepszonej technologii produkcji, nowego projektu wzorniczego;
- opracowaniu nowej lub znacząco ulepszonej usługi.

Uruchomiona zostanie kolejna runda realizowanego od 2013 roku instrumentu finansowego – Fundusz Pożyczkowy Wspierania Innowacji, dedykowanego mikro i małym firmom, umożliwiającego przechodzenie z fazy startowej do fazy wzrostu. Z funduszu będą udzielane preferencyjnie oprocentowane pożyczki, których docelowym odbiorcą będą przedsiębiorstwa nienotowane na giełdzie w okresie do 55 miesięcy po ich rejestracji, które nie dokonały jeszcze podziału zysków i nie zostały utworzone w wyniku połączenia. Fundusz Pożyczkowy będzie wymagał zaangażowania kapitału prywatnego w postaci podpisanej umowy inwestycyjnej, na podstawie, której inwestor kapitałowy – Anioł Biznesu lub Fundusz typu venture capital – zobowiąże się do dokapitalizowania przedsiębiorstwa będącego pożyczkobiorcą kwotą stanowiącą określoną proporcję w stosunku do kwoty wnioskowanej pożyczki. Kwota pożyczki wyniesie – w zakresie współpracy z Funduszem VC – od 200 tys. do 2 mln zł, a z Aniołami Biznesu – od 200 tys. do 1 mln zł.

Harmonogram

- Poddziałanie 2.3.2 „Bony na innowacje dla MŚP” w ramach POIR: realizacja II konkursu – **do IV kwartału 2016 r.**
- Uruchomienie rundy naboru Funduszu Pożyczkowego Wspierania Innowacji – **II kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Planowana alokacja przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach „Bonów na innowacje dla MŚP” w 2016 r. to 62,5 mln zł.

PARP zamierza przeznaczyć ok. 100 mln zł na realizację Funduszu Pożyczkowego Wspierania Innowacji w roku 2016. W 2017 realizowana będzie kontynuacja tego instrumentu finansowana ze

środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, a faktyczna alokacja na rok 2017 zostanie oszacowana na podstawie analizy popytu na instrument w 2016 roku.

Wzmocnienie systemu świadczenia usług dla MŚP przez ośrodki innowacji (MR/PARP)

Celem efektywnego wykorzystania ośrodków innowacji w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem przyspieszenia profesjonalizacji i efektywności ich funkcjonowania, w 2016 r. kontynuowane będą działania na rzecz akredytacji instytucji otoczenia biznesu (IOB) świadczących proinnowacyjne usługi. Zainteresowani przedmiotowymi usługami przedsiębiorcy będą mogli dokonywać wyboru usługodawców z ww. listy akredytowanych IOB, a następnie korzystać z ich usług proinnowacyjnych.

Dotychczasowa wielość instrumentów wsparcia dla IOB i zasad kierujących nimi oraz różny poziom dojrzałości IOB sprawiła, że ich działalność była prowadzona w oparciu o realizację działań jednostkowych związanych jedynie z tworzeniem i rozwojem ww. instytucji, a nie funkcją, jaką pełnią one w Narodowym Systemie Innowacji. W związku z tym istnieje silna potrzeba profesjonalizacji IOB w Polsce w kierunku stałego podnoszenia jakości ich funkcjonowania oraz rozwoju kompetencji w zakresie świadczonych przez nie usług na rzecz przedsiębiorstw. Podejmowane działania systemowe w tym zakresie wpłyną na poprawę innowacyjnego otoczenia przedsiębiorstw w Polsce i podniesienie konkurencyjności polskiej gospodarki.

O dofinansowanie w ramach projektu „Proinnowacyjne usługi IOB dla MŚP” ubiegać się mogą małe i średnie firmy, wdrażające innowacje produktowe lub procesowe o charakterze technologicznym. W ramach projektu dofinansowane będą:

- usługi doradcze w zakresie innowacji (doradztwo, pomoc i szkolenia w zakresie transferu wiedzy, nabywania i ochrony wartości niematerialnych i prawnych oraz korzystania z nich, korzystania z norm i regulacji, w których są one osadzone);
- usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji (udostępnienie przestrzeni biurowej, banków danych, zasobów bibliotecznych, badań rynku, laboratoriów, znakowanie, testowanie i certyfikacja jakości w celu opracowania bardziej efektywnych produktów procesów i usług)

W ramach instrumentu świadczonych będzie 2636 usług proinnowacyjnych, które zakończą się wdrożeniem minimum 2636 innowacji technologicznych.

Harmonogram

- Kontynuacja procesu akredytacji instytucji otoczenia biznesu świadczących proinnowacyjne usługi – **do IV kwartału 2016 r.**
- Realizacja konkursu Poddziałania 2.3.1 „Proinnowacyjne usługi instytucji otoczenia biznesu dla MSP” – **do I kwartału 2017 r.**

Finansowanie

Skutki finansowe Poddziałania 2.3.1 „Proinnowacyjne usługi instytucji otoczenia biznesu dla MSP” to ok. 1,3 mln zł w 2016 r. oraz ok. 16 mln zł w 2017 r. Skutki finansowe odnoszą się w całości do środków europejskich.

Wsparcie rozwoju klastrów – Krajowe Klastry Kluczowe (MR/PARP)

Krajowy Klaster Kluczowy to klaster o istotnym znaczeniu dla gospodarki kraju i wysokiej konkurencyjności międzynarodowej. Krajowe klastry kluczowe są identyfikowane na poziomie krajowym, m.in. w oparciu o kryteria dotyczące: masy krytycznej, potencjału rozwojowego i innowacyjnego, dotychczasowej i planowanej współpracy oraz doświadczenia i potencjału koordynatora. Założeniem procesu oceny klastrów i nadania statusu Krajowego Klastra Kluczowego jest wyłonienie spośród działających obecnie klastrów w Polsce takich podmiotów, które mają istotny potencjał dla rozwoju polskiej gospodarki i są konkurencyjne w aspekcie międzynarodowym. Nadanie statusu KKK odbywa się w drodze procedury konkursowej.

W ramach tego działania będzie realizowane poddziałanie mające na celu wzrost internacjonalizacji przedsiębiorstw działających w ramach Krajowych Klastrow Kluczowych. W ramach Poddziałania dofinansowywane będą projekty składane przez koordynatorów klastrow, dotyczące usług na rzecz przedsiębiorstw-członków klastra, które zakładać mają m.in.: tworzenie sieci kontaktów, wymianę wiedzy z partnerami zagranicznymi, współpracę międzynarodową, zwiększenie widoczności klastra na rynkach zagranicznych.

Harmonogram

- Przewidywany termin wyłonienia Krajowych Klastrow Kluczowych w ramach II rundy Konkursu – **II/III kwartał 2016 r.**
- Przewidywany termin wyłonienia Krajowych Klastrow Kluczowych w ramach III rundy Konkursu – **II/III kwartał 2017 r.**
- Realizacja pięciu etapów I konkursu Poddziałania 2.3.3 "Umiejdzynarodowienie Klastrow Kluczowych" – **do II kwartału 2017 r.**

Finansowanie:

Skutki finansowe Poddziałania 2.3.3 "Umiejdzynarodowienie Klastrow Kluczowych" na lata 2016/2017 szacuje się na kwotę 22,5 mln zł rocznie.

Realizacja programów naukowo-badawczych i programów wspierających współpracę nauki z przemysłem (MNiSW/NCBR)

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju kontynuować będzie realizację programów wspierających badania stosowane i prace rozwojowe oraz komercjalizację i inne formy transferu B+R do gospodarki. W latach 2016-2017 w oparciu o Krajowy Program Badań realizowane będą kolejne konkursy w ramach programów „Profilaktyka i leczenie chorób cywilizacyjnych - STRATEGMED” oraz „Środowisko naturalne, rolnictwo i leśnictwo - BIOSTRATEG”.

W ramach wsparcia badań stosowanych i prac rozwojowych kontynuowany będzie program wspierający badania naukowe oraz prace rozwojowe dla przemysłu metali nieżelaznych (CuBR).

Kontynuowany będzie program zwiększający kompetencje młodych naukowców w samodzielnym planowaniu, zarządzaniu oraz kierowaniu własnym zespołem badawczym (LIDER) oraz program DEMONSTRATOR+, którego głównym celem jest wzmocnienie transferu wyników badań do gospodarki poprzez wsparcie przedsięwzięć w zakresie opracowania nowej technologii lub produktu obejmującego przetestowanie opracowanego rozwiązania w skali demonstracyjnej.

Realizowany będzie nowy program Rozwój Innowacji Drogowych, będący wspólnym przedsięwzięciem NCBR oraz GDDKiA, którego celem jest wypracowanie innowacyjnych rozwiązań, które posłużą unowocześnieniu infrastruktury drogowej w Polsce. Planowane jest ponadto uruchomienie Programu PC E-Pionier, który zakłada finansowanie powstawania rozwiązań w modelu zamówień przedkomercyjnych.

Harmonogram

Strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych

- STRATEGMED: realizacja III konkursu – **II kwartał 2016 r.**
- BIOSTRATEG: realizacja II konkursu – **IV kwartał 2016 r.**

Programy wsparcia badań stosowanych i prac rozwojowych:

- LIDER: realizacja VII konkursu – **III kwartał 2016 r.**
- LIDER: ogłoszenie VIII konkursu – **I kwartał 2017 r.**
- CuBR: realizacja III konkursu – **II kwartał 2016 r.**

Programy wspierające komercjalizację i inne formy transferu B+R do gospodarki:

- DEMONSTRATOR+: realizacja II konkursu – **II kwartał 2016 r.**

- DEMOSTRATOR +: ogłoszenie III konkursu – **IV kwartał 2016 r.**
- RID: realizacja I konkursu – **I kwartał 2016 r.**
- PO PC E-Pionier: ogłoszenie konkursu – **II kwartał 2016 r.**

Finansowanie

W przypadku programu RID, alokacja konkursu – zapewniona przez NCBR i GDDKiA) w równych częściach wynosiła 50 mln zł.

W przypadku programu strategicznego STRATEGMED, alokacja konkursu wynosiła 115 mln zł.

Alokacja III konkursu w ramach programu CuBR, zapewniona przez NCBR i KGHM w równych częściach, wynosiła 108 mln zł.

W przypadku programu BIOSTRATEG, alokacja konkursu wynosiła 200 mln zł.

W przypadku programu LIDER, alokacja na konkurs VII i VIII wynosi w sumie 80 mln zł.

W ramach programu DEMOSTRATOR + alokacja wynosi po 500 mln zł na jeden konkurs, a PO PC e-Pionier alokacja na konkurs pilotażowy wynosi ok. 26 mln zł.

Rozwój programów sektorowych dla kluczowych gałęzi przemysłu (MNiSW/NCBR/MR)

Programy sektorowe to programy finansowania prac B+R w przedsiębiorstwach w danym sektorze gospodarki, utworzone jako odpowiedź na potrzeby przedstawicieli środowiska – zrzeszonych przedsiębiorców prowadzących działalność w danym sektorze.

W ramach programów sektorowych ogłaszane są nabory wniosków o dofinansowanie projektów badawczo-rozwojowych zgodnych z agendami badawczymi wskazanymi w programach. Nabory te są otwarte dla wszystkich przedsiębiorców, w tym działających w ramach konsorcjów obejmujących podmioty danego sektora (tj. nie tylko dla podmiotów zrzeszonych w ramach podmiotu składającego wniosek o ustanowienie programu).

W celu przygotowania programów, które w najwyższym stopniu będą spełniały oczekiwania poszczególnych branż, konieczne jest rozpoznanie potrzeb i potencjału badawczo-rozwojowego i innowacyjnego poszczególnych sektorów gospodarki.

Kontynuowana będzie realizacja konkursów w ramach programów sektorowych INNOLOT (badania przemysłowe i prace rozwojowe dla przemysłu lotniczego) i INNOMED (badania przemysłowe i prace rozwojowe oraz działania przygotowujące do wdrożenia w zakresie medycyny innowacyjnej).

Poza kontynuacją już ustanowionych programów, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju rozpoczęło prace konkursowe w ramach nowych programów sektorowych: INNOCHEM dla branży chemicznej oraz INNOTEXTILE dla przemysłu włókienniczego.

Program sektorowy INNOCHEM ma na celu finansowanie badań przemysłowych oraz prac rozwojowych nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla przemysłu chemicznego. Jest on rezultatem pozytywnie ocenionego studium wykonalności programu sektorowego INNOCHEM, złożonego do NCBR przez Polską Izbę Przemysłu Chemicznego. Budżet NCBR przeznaczony na dofinansowanie projektów wyłonionych w pierwszym konkursie wynosi 120 mln PLN. INNOCHEM jest skierowany do przedsiębiorców lub konsorcjów przedsiębiorstw.

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju rozpoczęło również prace konkursowe w ramach Programu sektorowego INNOTEXTILE mającego na celu finansowanie badań przemysłowych oraz prac rozwojowych nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla przemysłu włókienniczego. Jest on rezultatem pozytywnie ocenionego studium wykonalności programu sektorowego INNOTEXTILE, złożonego do NCBR przez Związek Pracodawców Przemysłu Odzieżowego i Tekstylnego „PIOT”.

Harmonogram

- Realizacja II konkursu w ramach programu sektorowego INNOLOT – **od I kwartału 2016 r.**
- Realizacja II konkursu w ramach programu sektorowego INNOMED – **od I kwartału 2016 r.**
- Realizacja I konkursu w ramach programu sektorowego INNOCHEM – **od II kwartału 2016 r.**

- Realizacja I konkursu w ramach programu sektorowego INNOTEXTILE – **od II kwartału 2016 r.**

Finansowanie

Dofinansowanie w ramach II konkursu INNOLOT wynosi ok. 161 mln zł.

Dofinansowanie w ramach II konkursu INNOMED wynosi ok. 57 mln zł.

Alokacja I konkursu INNOCHEM wynosi 120 mln zł.

Alokacja I konkursu INNOTEXTILE wynosi 60 mln zł.

Środki publiczne będą w całości pochodzić z PO IR.

Wspieranie projektów w ramach obszarów i technologii o największym potencjale rozwoju (MR)

Realizowane będą działania związane z wdrażaniem, monitorowaniem i ewaluacją **Krajowej Inteligentnej Specjalizacji (KIS)**, wskazującej endogeniczny potencjał polskiej gospodarki, na który ukierunkowane będzie wsparcie w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 w obszarze B+R+I.

Istotą monitoringu i ewaluacji KIS będzie gromadzenie, opracowywanie i przetwarzanie informacji przydatnych w zarządzaniu KIS. Proces monitorowania będzie polegał na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych specjalizacji na poziomie krajowym i regionalnym oraz celów wytyczonych w KIS. Poprzez proces przedsiębiorczego odkrywania umożliwi on także weryfikację i aktualizację listy obszarów B+R+I (krajowych inteligentnych specjalizacji).

Ponadto wdrożone zostaną rekomendacje dla modelu przedsiębiorczego odkrywania na poziomie centralnym, m.in. poprzez wyniki projektu PPO realizowanego przez Bank Światowy na zlecenie byłego Ministerstwa Gospodarki.

W związku z potrzebą monitorowania globalnych trendów technologicznych, potrzebą wykorzystywania dobrych praktyk przedsiębiorstw oraz innych krajów w zakresie internacjonalizacji oraz tworzenia międzynarodowych powiązań kooperacyjnych oraz identyfikowania polskich *success stories* na rynkach globalnych Ministerstwo Rozwoju będzie kontynuowało działania ujęte w projekcie „InSight2030 into Silicon Valley” oraz współpracę z polskim biurem akceleryjnym Silicon Valley Acceleration Center (SVAC).

Powyższe działania pozwolą na bieżąco weryfikować zidentyfikowane krajowe inteligentne specjalizacje o wyłaniające się polskie nisze technologiczne, o faktyczne sukcesy polskich przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych oraz dostosowywać prace B+R do zmieniających się globalnych trendów technologicznych i rozwojowych.

Harmonogram

- Uruchomienie systemu monitorowania i ewaluacji KIS – **I kwartał 2016 r.**
- Przeprowadzenie ewaluacji ex-ante w ramach KIS – **IV kwartał 2016 r.**
- Uruchomienie projektu dot. analizy globalnych trendów rozwojowych w Dolinie Krzemowej – **II kwartał 2016 r.**
- Wypracowanie modelu współpracy w ramach PPO i inteligentnych specjalizacji dla poziomu centralnego z każdym z 16 regionów w oparciu o jego specyfikę oraz regionalny PPO – **III kwartał 2016 r.**
- Aktualizacja i weryfikacja krajowych inteligentnych specjalizacji – **praca ciągła**

Finansowanie

Środki Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 skierowane na projekty wpisujące się w Krajową Inteligentną Specjalizację wynoszą ok. 6,1 mld euro. Natomiast na system monitorowania i ewaluacji KIS przeznaczonych zostanie 13 mln euro.

"Od pomysłu do komercjalizacji" – cykl szkoleń z zakresu ochrony własności intelektualnej adresowanych do młodzieży i przedsiębiorców (Urząd Patentowy RP)

Świadomość znaczenia dóbr niematerialnych, właściwej ich ochrony, jak również efektywnego zwalczania naruszeń praw wyłącznych jest niezwykle istotna z punktu widzenia prowadzenia działalności biznesowej w warunkach gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach. Świadomość ta pozwala bowiem wykorzystać ochronę własności intelektualnej jako narzędzie uzyskiwania przewagi konkurencyjnej, jak też czerpania wymiernych korzyści. Umożliwia także skuteczną ochronę praw osób trzecich, kształtując w społeczeństwie kulturę poszanowania efektów cudzej kreatywności. Niezwykle istotne jest upowszechnianie wiedzy na temat własności intelektualnej wśród różnych grup wiekowych i społecznych. W ramach tego typu działań Urząd Patentowy RP opracował koncepcję szkoleń "Od pomysłu do komercjalizacji", które będą adresowane do młodzieży i przedsiębiorców.

Dwa z nich odbędą się w ramach 10. Międzynarodowej Warszawskiej Wystawy Wynalazków IWIS 2016. Tematyka szkoleń zostanie skoncentrowana wokół wybranych aspektów ochrony własności intelektualnej, w tym własności przemysłowej (charakterystyka poszczególnych przedmiotów własności przemysłowej i udzielanych na nie praw wyłącznych, procedury uzyskiwania ochrony, narzędzia transferu technologii, np. licencje etc.) oraz zarządzania dobrami niematerialnymi (kwestie budowania przewagi konkurencyjnej na rynku w oparciu o innowacje, wycena własności intelektualnej, prawne i praktyczne aspekty procesu komercjalizacji itd.).

Kolejne dwa szkolenia, adresowane do młodzieży szkolnej, odbędą się w I kwartale 2017 roku. W ich trakcie uczestnicy zapoznają się z podstawowymi zasadami ochrony własności intelektualnej, spotkają się z młodymi wynalazcami, którzy odnieśli sukces poprzez komercjalizację swoich rozwiązań oraz wezmą udział w warsztatach przedsiębiorczości prowadzonych przez przedstawiciela start-up'u.

Harmonogram

- przeprowadzenie dwóch szkoleń w ramach wystawy IWIS 2016 oraz opracowanie materiałów poszkoleniowych, dostępnych w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Patentowego – **IV kwartał 2016r.**
- przeprowadzenie dwóch szkoleń dla młodzieży oraz opracowanie materiałów poszkoleniowych, dostępnych w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Patentowego - **I kwartał 2016r.**

Finansowanie

Ogólny koszt cyklu szkoleń wynosi 67 tys. zł

4.3. Cele energetyczne

Modernizacja, przebudowa i rozbudowa infrastruktury energetycznej jest kwestią kluczową dla zapewnienia warunków stabilnego rozwoju polskiej gospodarki przy jednoczesnej realizacji celu „20/20/20” strategii „Europa 2020” określonego dla całej UE w zakresie energii i środowiska. Polska przyjęła jako metodę i miernik realizacji tego potrójnego celu ograniczenie zużycia energii pierwotnej. Takie ograniczenie zużycia nie tylko oznacza zmniejszenie emisyjności gospodarki, ale w warunkach wzrostu gospodarczego, także poprawę efektywności energetycznej. Efekt ten będzie dodatkowo wzmacniany przez wzrost udziału zużycia energii ze źródeł odnawialnych.

Zgodnie z ocenami publikowanymi m.in. przez Komisję Europejską, Eurostat i Europejską Agencję Środowiska, Polska ma szansę na realizację przyjętych celów krajowych strategii „Europa 2020” w obszarze energii i klimatu. Przy dopuszczalnym zgodnie z unijnymi ustaleniami (tzw. *Effort Sharing Decision*) 14% w roku 2020 w porównaniu do poziomu z roku 2005 wzroście w Polsce emisji gazów cieplarnianych poza systemem EU ETS – faktyczny wzrost w roku 2014 wyniósł 7,5%. Przy założonym dla roku 2020 15% udziale energii odnawialnej w zużyciu energii finalnej, udział ten w 2014 r. wyniósł już 11,4% (wzrost o 2,7 punktu procentowego w stosunku do 2009 roku). Także przyjęty cel w zakresie efektywności energetycznej, tj. obniżenie zużycia energii pierwotnej do poziomu 96,4 Mtoe w roku 2020, jest z powodzeniem realizowany – w 2013 roku zużycie to wyniosło 93,0 Mtoe, a w 2014 r. – 89,1 Mtoe.

Prognozowana oszczędność energii pierwotnej narastająco (Mtoe) w latach 2010-2020¹⁵

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
[Mtoe]	0,58	0,84	1,21	1,74	2,51	3,62	5,25	6,65	8,44	10,7	13,6

Źródło: MG

Z punktu widzenia Polski równie istotną rolę odgrywają działania mające na celu wsparcie przedsiębiorstw, przyczyniające się do wzrostu konkurencyjności przemysłu europejskiego. Dlatego też naczelną przesłanką w dyskusji na temat ram klimatyczno-energetycznych oraz polityki przemysłowej powinna być równowaga pomiędzy 3 elementami: ochroną środowiska, konkurencyjnością przemysłu oraz bezpieczeństwem energetycznym. Nieodłącznym elementem dyskusji powinno być wspieranie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Europie. Polityka klimatyczno-energetyczna UE nie może przyczyniać się do wypierania przemysłu z UE. Równie istotne jest uwzględnienie społecznego aspektu wdrażanych polityk.

Inwestycje infrastrukturalne będą wspierane m.in. w ramach programu „Inwestycje Polskie”. Ponadto w celu ułatwienia procesu inwestycyjnego przygotowana zostanie kompleksowa regulacja o charakterze kodeksowym, która powstanie z uwzględnieniem m.in. wcześniejszych prac nad ustawą o strategicznych inwestycjach celu publicznego.

Poprawie efektywności energetycznej sprzyjać będą nowe ramy prawne projektowane w ramach ustawy o efektywności energetycznej. Efektywność energetyczna w budownictwie będzie poprawiana dzięki wdrożeniu instrumentów zawartych w ustawie o charakterystyce energetycznej budynków, przepisom techniczno-budowlanym w zakresie energooszczędności budynków, które do 2021 r. podlegać będą etapowym zmianom, zgodnie z przyjętym w tym akcie prawnym harmonogramem oraz udzielanemu wsparciu ze środków krajowych oraz europejskich na budowę/remont lub termomodernizację budynków. Rozwój instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii będzie wspierany poprzez instrumenty przewidziane w nowej ustawie o odnawialnych

¹⁵ Ścieżka ustalona zgodnie z art. 3 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE. Przedstawione wartości odnoszą się do oszczędności energii pierwotnej w stosunku do prognozowanego zużycia bez podjęcia działań (*no policy change scenario*).

źródłach energii oraz działaniach projektowych. Inwestycje infrastrukturalne w energetyce będą wspierane m.in. w ramach programu „Inwestycje Polskie”.

Główne działania podjęte od kwietnia 2015 r.

9 września 2015 r. weszła w życie [ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych](#), wdrażająca m.in. dyrektywę 2009/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniającą dyrektywę 2003/87/WE¹⁶. Dzięki dokonanej w ten sposób transpozycji aktów prawa Unii Europejskiej do krajowego porządku prawnego, polskim podmiotom objętym zakresem przedmiotowej regulacji zapewniono uczestnictwo w systemie na takich samych zasadach jak w przypadku podmiotów objętych systemem w pozostałych państwach członkowskich.

W 2015 r. prowadzone były prace nad [ustawą o strategicznych inwestycjach celu publicznego](#). Cel ustawy to integracja procedur przygotowania i realizacji inwestycji, w tym zawartych w obowiązujących specustawach inwestycyjnych, a także umożliwienie zastosowania ich do sieci przesyłowych energii elektrycznej oraz inwestycji stanowiących projekty wspólnego zainteresowania, o których mowa w rozporządzeniu PE i Rady 347/2013. Proponowane rozwiązania miały też umożliwić realizację krytycznych inwestycji infrastrukturalnych w unijnym okresie programowania 2014-2020. Zakresem proponowanej regulacji objęto fazę lokalizacji inwestycji, pozyskania praw do nieruchomości, a także procesu budowlanego, przewidując m.in. integrację rozstrzygnięć inwestycyjnych w ramach decyzji zintegrowanej, podobnej do obecnie funkcjonującej decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. W propozycji przewidziano również wprowadzenie mechanizmów wzmacniających ład przestrzenny, takich jak obowiązek prowadzenia z gminami negocjacji dotyczących przebiegu inwestycji oraz jej rozwiązań technicznych, a także obowiązek następczego dostosowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Prace nad projektem ustawy osiągnęły etap uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych, które zostały przeprowadzone w lipcu 2015 r. Po powołaniu nowej Rady Ministrów zdecydowano o włączeniu przedmiotowej problematyki w zakres kompleksowej regulacji o charakterze kodeksowym dotyczącej procesu inwestycyjno-budowlanego, która przygotowywana będzie w Ministerstwie Infrastruktury i Budownictwa.

Ze względu na przedłużające się prace nad wspomnianą wyżej ustawą o strategicznych inwestycjach celu publicznego, równolegle w 2015 r. podjęto prace nad specjalną pilną regulacją dla budowy sieci przesyłowych energii elektrycznej. W efekcie tych prac, 15 sierpnia 2015 r. weszła w życie [ustawa z dnia 4 lipca o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych](#). Podstawę do przygotowania tej ustawy dało prawodawstwo Unii Europejskiej, które nałożyło na Polskę liczne obowiązki w zakresie wzmocnienia bezpieczeństwa przesyłu energii elektrycznej oraz zintegrowania systemów elektroenergetycznych w ramach budowania trans-europejskich sieci energetycznych (TEN-E). Ustawa zapewnia, że istotne inwestycje w zakresie elektroenergetyki, w tym w szczególności inwestycje stanowiące projekty wspólnego zainteresowania (PCI), będą korzystały z priorytetowej, przyspieszonej ścieżki pozyskiwania decyzji i zezwoleń niezbędnych do realizacji tych przedsięwzięć. Równocześnie ustawa, jako regulacja o charakterze nadzwyczajnym, ma charakter czasowy (do 2025 r.) i dotyczy wskazanych imiennie w załączniku do niej 23 strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych. Realizacja wszystkich tych inwestycji jest konieczna m.in. z uwagi na ciężące na Polsce istotne obowiązki w zakresie wzmocnienia bezpieczeństwa przesyłu energii elektrycznej, zintegrowania systemów elektroenergetycznych, współtworzenia zliberalizowanego rynku przesyłu energii, a także wzmocnienia konkurencyjności w dziedzinie elektroenergetyki.

W ramach realizacji Programu polskiej energetyki jądrowej Rada Ministrów 16 października 2015 r. przyjęła Krajowy plan postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem

¹⁶ Dyrektywa 2003/87/WE ustanowiła system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie.

jądrowym. W związku z koniecznością przesunięć w harmonogramie Programu prowadzono prace nad zmianą koncepcji przygotowania Planu rozwoju zasobów ludzkich na potrzeby energetyki jądrowej. Ponadto w 2015 r. prowadzono prace nad opracowaniem programu wsparcia polskich przedsiębiorstw w przygotowaniach do udziału w budowie obiektów energetyki jądrowej.

4 maja 2015 r. weszła w życie [ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii](#). 29 grudnia 2015 r. Sejm RP dokonał nowelizacji ustawy, odraczając o 6 miesięcy, tj. do 1 lipca 2016 r., wejście w życie tych przepisów ustawy o OZE, które pierwotnie miały wejść w życie 1 stycznia 2016 r. Przepisy te dotyczą w szczególności kwestii uruchomienia systemu aukcyjnego do zakupu energii elektrycznej z instalacji odnawialnych źródeł energii oraz mechanizmów wspierających wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacjach o łącznej mocy nie większej niż 10 kW. To dodatkowe vacatio legis ma umożliwić: 1) przeprowadzenie dodatkowej oceny skutków regulacji i wprowadzenie mechanizmów umożliwiających uniknięcie upadłości obecnie funkcjonujących biogazowni rolniczych i ich dalszy rozwój, 2) przygotowanie niezbędnych regulacji w zakresie zasad lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych na lądzie, 3) dokończenie procesów inwestycyjnych, które z przyczyn niezależnych od inwestorów nie mogły zostać zakończone do końca 2015 roku.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków, w 2015 r. został opracowany [„Krajowy plan mający na celu zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii”](#). Uchwałę o przyjęciu tego planu Rada Ministrów przyjęła 22 czerwca 2015 r., a weszła ona w życie 17 lipca 2015 r.

Ponadto w 2015 r. kontynuowano prace nad [projektem ustawy o efektywności energetycznej](#). Projekt ma na celu m.in. realizację przepisów 1) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej. Po konsultacjach społecznych i uzgodnieniach międzyresortowych w 2014 r., kolejne wersje projektu ustawy były przedmiotem obrad stałego Komitetu Rady Ministrów w dniach 19 marca 2015 r., 11 czerwca 2015 r. oraz po raz ostatni 7 stycznia 2016 r., na którym to posiedzeniu KRM przyjął projekt ustawy i rekomendował go Radzie Ministrów.

Dodatkowo w trybie ciągłym realizowane były działania dotyczące wspierania inwestycji w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii w ramach programów prowadzonych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.

Główne działania zaplanowane na lata 2016-2017

Wspieranie rozwoju infrastruktury energetycznej poprzez współfinansowanie z podmiotami prywatnymi w ramach programu „Inwestycje Polskie” (MSP)

W ramach Programu „Inwestycje Polskie”, za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego i specjalnie powołanej w tym celu spółki Polskie Inwestycje Rozwojowe S.A. (PIR S.A.), współfinansowane są z podmiotami prywatnymi, inwestycje infrastrukturalne w Polsce, w tym także w zakresie wytwarzania i dystrybucji energii.

Zawarto porozumienia dotyczące inwestycji realizowanych między innymi przez następujące spółki z sektora energetycznego: PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., TAURON Polska Energia S.A., ENEA S.A.,

Jako przykładowe projekty, które są organizowane oraz będą realizowane i finansowane z udziałem PIR S.A. można wskazać:

- budowa bloku energetycznego o mocy 413 MW w Elektrowni Łagisza w Będzinie – na podstawie porozumienia z TAURON Polska Energia S.A.; wartość przedsięwzięcia przekroczy 1,5 mld zł, a udział PIR S.A. wyniesie 750 mln zł; ; blok rozpocznie pracę w połowie 2019 r.;

- budowa we współpracy z EDF Polska S.A. elektrociepłowni gazowej w Toruniu o mocy 390 MWt i 90-110 MWe; wartość przedsięwzięcia wyniesie ok. 567,7 mln zł, w tym udział PIR S.A. maksymalnie 320 mln zł;
- projekt Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Olsztynie budowy instalacji termicznego przekształcania przetworzonych odpadów komunalnych oraz modernizacji istniejącej ciepłowni węglowej Kortowo; wartość projektu szacowana jest na 535 mln zł, kwota inwestycji PIR za pośrednictwem Funduszu Inwestycji Samorządowych (FIS) 90 mln zł;
- projekt instalacji do produkcji propylenu w technologii odwodornienia propanu – na podstawie umowy o współpracy podpisanej 19 maja 2015 r. z Grupą Azoty Police i Grupą Azoty ZAK. Całkowita wartość projektu szacowana jest na 1,7 mld zł. Projekt wiąże się również z renowacją/rozbudową istniejącego źródła energii elektrycznej i ciepła na potrzeby instalacji PDH. Zgodnie z podpisanym porozumieniem PIR będzie preferowanym inwestorem finansowym w spółce celowej (SPV) powołanej do realizacji inwestycji. Udział w inwestycji PIRu to co najmniej 25% docelowego finansowania kapitałowego. Zakończenie inwestycji i oddanie do eksploatacji planowane jest na rok 2019.

Z kolei Bank Gospodarstwa Krajowego planuje w latach 2016-2017 r.:

- zorganizować finansowanie dla Elektrowni Puławy – szacowana wartość projektu wynosi 1,1 mld PLN

Harmonogram

- Elektrownia Łagisza w Będzinie – uruchomienie finansowania projektu – **III kwartał 2016 r.**
- Elektrociepłownia gazowa w Toruniu – przewidywane zakończenie inwestycji i oddanie do eksploatacji – **II kwartał 2017 r.**
- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Olsztynie – planowany termin podpisania umowy inwestycyjnej – **II kwartał 2016;**
- projekt instalacji do produkcji propylenu w technologii odwodornienia propanu – uruchomienie finansowania projektu – **II kwartał 2016 r.**
- Elektrownia Puławy - przewidywany termin zamknięcia transakcji – **II/III kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Szacunkowa wartość projektów w sektorze energetycznym, o których mowa wyżej wynosi ok. 5,4 mld zł. Inwestycje realizowane będą z zaangażowaniem finansowym BGK, PIR S.A. i partnerów.

Realizacja Programu polskiej energetyki jądrowej (ME)

Program polskiej energetyki jądrowej określa zakres i strukturę organizacji działań niezbędnych do wdrożenia energetyki jądrowej, zapewnienia bezpiecznej i efektywnej eksploatacji jej obiektów, ich likwidacji po zakończeniu okresu eksploatacji oraz bezpiecznego postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi. W dokumencie przedstawiono harmonogram działań obejmujący 4 etapy zaplanowane do 2030 r. W ramach I etapu, przewidywanego na lata 2014-2016 realizowane są prace związane z ustaleniem lokalizacji elektrowni jądrowej i otwarciem postępowania zintegrowanego na dostarczenie wybranej technologii dla pierwszej elektrowni. Jednocześnie trwają prace nad aktualizacją przedmiotowego harmonogramu działań.

W 2016 r. kontynuowane będą prace nad Planem rozwoju zasobów ludzkich na potrzeby energetyki jądrowej, jak również nad lokalizacją nowego składowiska powierzchniowego odpadów promieniotwórczych nisko- i średnioaktywnych. Ponadto, po zakończeniu identyfikacji zasobów polskiego przemysłu mających kompetencje do uczestnictwa w realizacji programu jądrowego, w roku 2016 przygotowany zostanie program wsparcia polskich przedsiębiorstw w przygotowaniach do udziału w budowie obiektów energetyki jądrowej w Polsce oraz wspierający aktywność polskiego przemysłu w tym zakresie na arenie międzynarodowej. Równolegle – od 2015 r. – Ministerstwo

Gospodarki (obecnie Ministerstwo Rozwoju) prowadzi bezpośrednie działania na rzecz polskiego przemysłu o charakterze proeksportowym oraz edukacyjno-szkoleniowym, m.in. poprzez organizację misji gospodarczych i specjalistycznych seminariów technicznych.

Harmonogram

- Ogłoszenie przez inwestora (PGE) przetargu zintegrowanego na wybór technologii jądrowej – **II kwartał 2016 r.**
- Przewidywany termin opracowania Planu rozwoju zasobów ludzkich na potrzeby energetyki jądrowej – **II kwartał 2016 r.**
- Przewidywany termin opracowania programu wsparcia polskich przedsiębiorstw w przygotowaniach do udziału w budowie obiektów energetyki jądrowej – **I-II kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Planowane skutki finansowe związane z realizacją Programu polskiej energetyki jądrowej wynoszą ok. 8,9 mln zł w 2016 r. Prognozowane skutki finansowe na rok 2017 to ok. 9,2 mln zł.

Poprawa efektywności energetycznej (ME)

Planowane jest przyjęcie nowej ustawy o efektywności energetycznej. Głównym celem wprowadzania nowej regulacji jest stworzenie ram prawnych dla działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej gospodarki, obejmujących mechanizm wsparcia i prowadzących do uzyskania oszczędności energii w 2020 roku wymaganych na podstawie dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. Projekt określa zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej, zasady uzyskania i umarzania świadectw efektywności energetycznej, zasady sporządzania audytu efektywności energetycznej oraz zasady przeprowadzania audytu energetycznego przedsiębiorstwa, a także wprowadzenie przepisów prawnych mających na celu usunięcia barier i nieprawidłowości na rynku energii, które ograniczają efektywność dostaw i wykorzystywania energii.

Harmonogram

- Przewidywany termin przyjęcia ustawy przez Parlament – **II kwartał 2016 r.**
- Planowany termin wejścia w życie – koniec **I półrocza 2016 r.**

Finansowanie

Wejście w życie ustawy nie spowoduje zwiększenia wydatków sektora finansów publicznych.

Wspieranie efektywności energetycznej w budownictwie (MIB/MKiDN)

9 marca 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków. Regulacje dotyczące sporządzania i przekazywania świadectw charakterystyki energetycznej powinny przyczynić się do rozpowszechniania budownictwa efektywnego energetycznie, a także zwiększania świadomości właścicieli i najemców budynków oraz części budynków w zakresie możliwości uzyskania oszczędności energii. Ustawa nakłada obowiązek przeprowadzenia certyfikacji energetycznej budynków, których powierzchnia użytkowa zajmowana przez organy wymiaru sprawiedliwości, prokuraturę oraz organy administracji publicznej przekracza 250 m².

Kwestie odpowiedniego standardu efektywności energetycznej budynków, które są projektowane lub budowane, albo przebudowywane reguluje rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Nowelizacja przepisów rozporządzenia wprowadziła stopniowe zwiększenie poziomu wymagań począwszy od roku 2014 skończywszy na roku 2021. Takie etapowe zmiany pozwolą między innymi na płynne dostosowanie się rynku budowlanego do zwiększanych wymogów dot. energooszczędności budynków, a docelowo mają zapewnić, aby po 31 grudnia 2020 r. wszystkie nowe budynki charakteryzowały się odpowiednio wysokim standardem w zakresie energooszczędności, biorąc pod uwagę postęp techniczny, wymagania UE, oraz optymalizację kosztów w szacunkowym ekonomicznym cyklu życia budynku. Dodatkowo ustalone

wymagania podlegają okresowym przeglądom pod kątem uwzględnienia postępu technicznego w budownictwie.

Kontynuowany będzie program wspierania ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów przedsięwzięć termomodernizacyjnych oraz związanych z termomodernizacją przedsięwzięć remontowych, realizowanych w najstarszych, wielorodzinnych budynkach mieszkalnych.

Kontynuowane będzie wsparcie udzielane w ramach programów NFOŚiGW:

- LEMUR Energooszczędne budynki użyteczności publicznej – wsparcie obejmuje projektowanie i budowę lub tylko budowę, nowych budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego
- Wdrażany będzie Program Priorytetowy NFOŚiGW Ryś – termomodernizacja budynków jednorodzinnych. Dofinansowanie oferowane w tym programie obejmuje wykonanie prac termomodernizacyjnych, modernizację instalacji wewnętrznych i wymianę źródeł ciepła w jednorodzinnych budynkach mieszkalnych.
- Realizowany będzie projekt "Termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego – przygotowanie dokumentacji", polegający na opracowaniu dokumentacji audytowej oraz projektowej dla 155 podmiotów (szkół artystycznych) niezbędnej do przeprowadzenia inwestycji budowlanej.

Harmonogram działań

- Dofinansowanie ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów – **w trybie ciągłym**
- Program LEMUR – II nabór wniosków – **do końca 2016 r.**
- Rozpoczęcie przyjmowania wniosków na dofinansowanie w ramach programu Ryś – **II kwartał 2016 r.**
- Rozpoczęcie przyjmowania wniosków na dofinansowanie w ramach projektu "Termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego – przygotowanie dokumentacji" – **II kwartał 2016 r.**

Finansowanie

W 2016 roku Fundusz Termomodernizacji i Remontów dysponuje kwotą 236 mln zł.

Budżet programu LEMUR na lata 2015-2020 wynosi 290 mln zł, w tym 28 mln na bezzwrotne formy dofinansowania i 262 mln na pożyczki.

Planowane wypłaty w programie Ryś: 2016 r. – 80 mln zł, 2017 r. – 120 mln zł.

Skutki finansowe dla projektu "Termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego – przygotowanie dokumentacji" w latach 2016-2017 będą znane w momencie podpisania umowy o dofinansowanie pomiędzy beneficjentem (MKiDN) a Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wspieranie inwestycji w odnawialne źródła energii (ME)

4 maja 2015 r. weszła w życie uchwalona 20 lutego 2015 r. ustawa o odnawialnych źródłach energii. Celem ustawy było wdrożenie zoptymalizowanych mechanizmów wsparcia dla producentów energii elektrycznej z OZE, ze szczególnym uwzględnieniem generacji rozproszonej opartej o lokalne zasoby OZE. Ustawa ma zapewnić realizację celów w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii określonych w dokumentach rządowych, tj. Polityce energetycznej Polski do 2030 roku oraz Krajowym Planie Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych.

Wsparcie dla wytwórców energii z OZE powinno zapewniać, w pierwszej kolejności, wzrost mocy w tych instalacjach, które w optymalny sposób wykorzystują polskie lokalne zasoby OZE, uwarunkowania klimatyczne i środowiskowe, oraz które są opanowane z technologicznego punktu widzenia.

Mechanizmy wsparcia dla nowych instalacji zostaną skierowane głównie do podmiotów, które będą instalować OZE o największym wkładzie w rozwój polskiej gospodarki rozumianym jako miejsca pracy i wytworzona wartość dodana.

Planowane zmiany są dość daleko idące, w tym przewidywane jest również wprowadzenie uproszczeń procedur sprawozdawczych dla mikro i małych wytwórców energii elektrycznej wszędzie tam, gdzie dzięki postępowi techniki możliwe jest wykorzystanie zdalnie odczytywanych urządzeń. Stąd też nowelizacja ustawy o OZE będzie zsynchronizowana czasowo z projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej, czyli tzw. ustawą licznikową.

Prowadzone w ME prace legislacyjne mają też wprowadzić nową koncepcję odnoszącą się do technologii OZE, która będzie sprzyjać promowaniu przedsiębiorczego i społecznego podejścia w grupach ludności zamieszkujących tereny wiejskie. Mowa tu o gminnych mikroklastrach energetycznych, które poprzez połączenie działań z kilku obszarów gospodarki mogą zapewniać zrównoważoną gospodarkę zasobami OZE oraz lokalną samowystarczalność energetyczną.

Zawarte w ustawie rozwiązania umożliwią rozwinięcie mechanizmów konkurencji oraz wzrost stabilności prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na wytwarzaniu energii z OZE. Ponadto wdrażane rozwiązania zapewnią możliwość elastycznego kontrolowania ilości i struktury mocy OZE w systemie elektroenergetycznym oraz całkowitych kosztów wsparcia tych źródeł.

Ponadto wsparcie dla powstawania instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii udzielane jest w ramach programów realizowanych przez NFOŚiGW. W ramach programu BOCIAN przedsiębiorcom udzielane są pożyczki na budowę, rozbudowę lub przebudowę instalacji odnawialnych źródeł energii w wysokości do 40 mln zł (do 85% kosztów kwalifikowalnych inwestycji). Program BOCIAN będzie podlegał analizom i modyfikacjom w związku z uruchomieniem nowych systemów wsparcia dla OZE (aukcje, POIiŚ i RPO).

Z kolei program Prosument zakłada dofinansowanie przedsięwzięć obejmujących zakup i montaż nowych instalacji i mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii dla potrzeb budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielorodzinnych. Beneficjentami programu mogą być osoby fizyczne, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe oraz jednostki samorządu terytorialnego (jst) i ich związki. Wsparcie stanowi dotacja w wysokości 15% lub 30% dofinansowania i preferencyjna pożyczka – łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji. Nabór dla jst i beneficjentów końcowych jest prowadzony w sposób ciągły za pośrednictwem WFOŚiGW oraz banków (w zakończonym w III kwartale 2015 r. naborze dla banków przyjęto wnioski z 1 banku).

Kontynuowana jest inicjatywa budowy Platformy Zrównoważona Energia sprzyjająca współpracy biznesu oraz administracji publicznej w ramach wdrożenia na rynku polskim systemowego podejścia do zagadnienia efektywnego wykorzystania energii, w tym pochodzącej również ze źródeł odnawialnych. Celem jest zachęcanie do inwestycji w odnawialne źródła energii i efektywność energetyczną a także zaangażowanie uczestników rynku w konkretne działania w Polsce. Poprzez platformę możliwe jest:

- upowszechnianie wiedzy nt. środków finansowych przeznaczanych na działania na rzecz efektywnego wykorzystania energii, w tym również z odnawialnych źródeł,
- współpraca z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi finansującymi lub propagującymi działania w tym zakresie;
- projekt edukacyjny dotyczący publikowania tygodniowych raportów dotyczących OZE – cykliczne raporty „Media o OZE” to podsumowanie aktualnych informacji z prasy i internetu, także radia i telewizji na temat odnawialnych źródeł energii (m.in.: energia wodna, energia geotermalna, energia słoneczna, energetyka prosumencka, biomasa, etc.),

- prowadzenie i upowszechnianie wiedzy na temat realizowanych w Polsce innowacyjnych projektów w dziedzinie zrównoważonej energii tzw. Dobre praktyki,
- prezentowanie zestawienia dotacji UE dla sektora odnawialnych źródeł energii oraz energetyki niskoemisyjnej na rok 2016 oraz większości organizowanych konkursów i dofinansowań,
- realizowanie m.in. obowiązku udostępniania informacji o kosztach i korzyściach wynikających ze stosowania urządzeń i systemów grzewczych, chłodniczych i elektrycznych, wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych, wynikającego z art. 132 ustawy o OZE oraz zapewnienie dostępu do informacji i wytycznych o sposobach optymalnego połączenia instalacji odnawialnych źródeł energii, wysoko efektywnych technologii oraz systemów grzewczych i chłodniczych (art. 134 ustawy o OZE).

Harmonogram

- Wypracowanie rozwiązań, dla których wydłużono vacatio legis – **II kwartał 2016 r.**
- Program BOCIAN: nabór wniosków **w trybie ciągłym**
- Program Prosument: nabór wniosków dla jst i beneficjentów końcowych **w trybie ciągłym**, podpisanie umowy z bankiem wyłonionym w roku ubiegłym – **I kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Trwa analiza skutków finansowych, które przyniesie nowelizacja ustawy o OZE.

Budżet programu BOCIAN to 570 mln zł w latach 2015-2023, w 2016 r. przewiduje się wydatkowanie 85 mln zł, a w 2017 r. 73 mln zł. Z kolei w programie Prosument przewidywane wydatki to 312,05 mln zł w 2016 roku i 207,35 mln zł w 2017 roku.

Z Funduszy Unijnych 2014-2020 na wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej z OZE przeznaczone zostanie co najmniej 800 mln euro z regionalnych programów operacyjnych oraz 300 mln euro z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Program Priorytetowy NFOŚiGW: Racjonalna Gospodarka Odpadami (MŚ)

Program stwarza możliwość uzyskania dofinansowania pożyczkowego średnio 75% kosztów kwalifikowanych na inwestycje związane z selektywną zbiórką odpadów i na zapobieganie powstawaniu odpadów, na instalacje gospodarowania odpadami i na modernizację stacji demontażu pojazdów. Sukcesywna realizacja programu jest uzależniona od uchwalenia Wojewódzkich Planów Gospodarki Odpadami i Wojewódzkich Planów Inwestycyjnych. Przyjęcie tych dokumentów warunkuje dostęp do środków publicznych dla ujętych w nich zadań.

Harmonogram działań

- Działanie ciągłe. Przewidywany nabór wniosków na dofinansowanie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) oraz demontaż pojazdów – **II i III kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Przewidywane finansowanie w ramach programu w 2016 r.: PSZOK – 20 mln zł, Instalacje gospodarki odpadami – 330 mln zł, Demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji – 150 mln zł.

4.4. Cele w zakresie edukacji

W obszarze edukacji i szkolnictwa wyższego strategia „Europa 2020” wyznaczyła sobie dwa cele: (1) zmniejszenie odsetka osób w wieku 18-24 lat przedwcześnie kończących naukę (ang. *early school leavers*) do poziomu poniżej 10% oraz (2) zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata z wykształceniem wyższym do poziomu 40%.

Polska wg danych Komisji Europejskiej, już na początku wdrażania strategii „Europa 2020” jako jedno z niewielu państw UE osiągnęła zalecane wartości w zakresie 4 z 5 najważniejszych wskaźników rozwoju edukacji w Europie¹⁷. Mając na uwadze znaczenie obszaru edukacji dla rozwoju życia społeczno-gospodarczego, Polska wyznaczyła sobie cele ambitniejsze niż w UE, tj. zmniejszenie do 4,5% odsetka młodzieży niekontynuującej nauki oraz zwiększenie do 45% odsetka osób z wyższym wykształceniem.

Według najnowszych danych GUS za 2014 r., wskaźnik młodzieży niekontynuującej nauki wyniósł 5,4% i był o 0,2 p.proc. niższy niż w 2013 r.

Głównymi wyzwaniem w obszarze edukacji pozostają:

- poprawa dostępności form wczesnej edukacji i opieki, w tym edukacji przedszkolnej (działania przedstawione w rozdziale 3.1);
- lepsze dostosowanie kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy;
- poprawa jakości edukacji (jakości pracy szkół i placówek edukacyjnych), doskonalenie metod i warunków nauczania i wychowania, ulepszanie organizacji pracy oraz podnoszenie kompetencji kadry;
- opieranie polityki edukacyjnej na kompleksowej i spójnej strategii uczenia się przez całe życie, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy w zakresie upowszechnienia uczenia się dorosłych.

W odniesieniu do drugiego celu edukacyjnego to według danych za 2014 r. ponad 42% osób w wieku 30-34 lata posiadało wykształcenie wyższe, co daje wzrost o 1,6 p.proc. w stosunku do roku 2013. O ile Polska pozostaje na ścieżce wzrostu tego wskaźnika i osiągnięcie celu w 2020 r. wydaje się bardzo prawdopodobne to głównym wyzwaniem pozostaje systematyczne kurczenie się systemu szkolnictwa wyższego. Pierwszą przyczyną jest demografia. W roku akademickim 2010/2011 studiowało ponad 1 800 tys. osób, natomiast w roku 2014/2015 już tylko niecałe 1 500 tys. osób. Drugą ważną przyczyną jest spadek zainteresowania nauką na poziomie wyższym. Od 2010 r. systematycznie maleje współczynnik skolaryzacji brutto¹⁸ z 53,8% do 48,1% w latach 2010-2014. Prawdopodobną odpowiedzią na te tendencje będzie rosnąca konkurencja o studentów pomiędzy uczelniami. W związku z tym, dostrzegalnym wyzwaniem będzie zapewnienie odpowiedniej jakości kształcenia.

Zwiększenie do 45% odsetka osób z wykształceniem wyższym w wieku 30-34 lat

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
% udział	34,8	36,5	39,1	40,5	42,1	42,5	43	43,5	44	44,5	45

Źródło: Dane dla lat 2010-2014 – na podstawie BAEL, GUS. Dla lat 2015-2020 – prognozy MNiSW na podstawie analizy trendu.

¹⁷ Odsetek młodzieży z niskimi osiągnięciami w czytaniu (według badania PISA), Odsetek młodzieży niekontynuującej nauki, Odsetek osób w wieku 20-24 lat z wykształceniem co najmniej na poziomie średnim lub zasadniczym, Liczba absolwentów kierunków matematycznych, nauk przyrodniczych i technicznych; Liczba osób w wieku 25-64 lat uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu

¹⁸ Współczynnik skolaryzacji brutto jest to wyrażony procentowo stosunek liczby wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia (w przypadku szkolnictwa wyższego 19-24 lata (według stanu w dniu 31 grudnia)).

Główne działania podjęte od kwietnia 2015 r.

W 2015 r. zakończyły się prace nad projektem ustawy o **Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji**, który zakłada wprowadzenie 8-poziomowej Polskiej Ramy Kwalifikacji (charakteryzującej wiedzę, umiejętności, kompetencje społeczne) oraz Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji. Ustawa została uchwalona z końcem grudnia 2015 r. i weszła w życie 15 stycznia 2016 r. Zgodnie z tą ustawą, Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji zostanie uruchomiony w ciągu 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy.

Od września 2015 r. **szkoły prowadzące kształcenie zawodowe** zapewniają uczniom praktyczną naukę zawodu zgodnie ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 11 sierpnia 2015 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. z 2015, poz. 1183). Najistotniejsze zmiany to:

- zdefiniowanie dualnego systemu kształcenia zawodowego, w którym podstawę prawną odbywania zajęć praktycznych u pracodawców może stanowić zarówno umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego, zawarta pomiędzy młodocianym pracownikiem a pracodawcą, jak i umowa o praktyczną naukę zawodu, zawarta pomiędzy dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu,
- przyporządkowanie każdej z form praktycznej nauki zawodu do określonego typu szkoły,
- określenie wymiaru zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia,
- zapewnienie pracodawcy możliwości wpływania na treści programu nauczania dla zawodu w zakresie zajęć praktycznych, które są u niego realizowane.

Odnosnie do wsparcia działań mających na celu podniesienie kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa: w maju ogłoszony został konkurs w ramach „Programu Rozwoju Kompetencji”, a w październiku konkurs na wysokiej jakości staże w ramach programu „Studiujesz? Praktykuj!”. Obecnie trwa procedura oceny i wyboru projektów.

W ramach działań, które mają przyczynić się do **poprawy jakości kształcenia na poziomie wyższym** oraz zwiększenia znaczenia jego praktycznych elementów:

- przygotowano wnioski o dofinansowanie projektów pozakonkursowych o charakterze koncepcyjnym dot. stworzenia modelu praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych, "Kształcenie na studiach doktoranckich: Opracowanie programów studiów doktoranckich o zróżnicowanych profilach";
- trwa ocena ofert w konkursie "Najlepsi z najlepszych!" dla wybitnie uzdolnionych studentów uczestniczących w międzynarodowych konkursach i zawodach;
- w październiku NCBiR ogłosił konkurs pn. "Akademickie Biura Karier". Konkurs ma na celu wsparcie działań podnoszących jakość usług świadczonych przez Akademickie biura karier oraz inne jednostki uczelni wspomagające studentów we wchodzeniu na rynek pracy. Obecnie trwa ocena złożonych wniosków.

Główne działania zaplanowane na lata 2016-2017

Wdrażanie i rozwój Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (MEN – przewodniczący Międzyresortowego Zespołu do spraw uczenia się przez całe życie, w tym Krajowych Ram Kwalifikacji)

Stworzenie zintegrowanego systemu kwalifikacji pozwoli na lepsze zintegrowanie kwalifikacji funkcjonujących obecnie w systemie oświaty, szkolnictwie wyższym oraz możliwych do uzyskania

poza tymi systemami, tj. kwalifikacji nadawanych w wyniku swobody działalności gospodarczej czy na podstawie przepisów odrębnych. Instrumentami integracji systemu kwalifikacji w Polsce, które zostaną wprowadzone ustawą, będą Polska Rama Kwalifikacji (PRK), Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK), ogólne zasady dotyczące: zapewniania jakości kwalifikacji, walidacji oraz przenoszenia i akumulowania osiągnięć (zgodne z europejskimi zaleceniami w tym zakresie).

Wdrożenie nowych instrumentów przyczyni się do:

- ułatwienia tworzenia i modernizacji kwalifikacji zgodnie z potrzebami rynku pracy;
- ułatwienia dostępu do informacji o kwalifikacjach;
- zwiększenia efektywności wydawania publicznych i prywatnych środków na kształcenie i szkolenie;
- usprawnienia zarządzania zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwach;
- ułatwienia mobilności pracowników na rynku pracy.

Harmonogram

- Uruchomienie Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji – **III kwartał 2016 r.**
- Rozpoczęcie rozpatrywania wniosków o włączenie kwalifikacji rynkowych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji - **III/IV kwartał 2016 r.**
- Włączenie kwalifikacji cząstkowych z systemu oświaty - **I kwartał 2017 r.**

Finansowanie

Dokładne oszacowanie skutków finansowych realizacji działania będzie możliwe po zatwierdzeniu do realizacji projektów PO WER wspierających wdrażanie systemu oraz po zaplanowaniu przez resorty działań przygotowujących wdrożenie systemu. Nastąpi to w II kwartale 2016 r.

Wypracowanie modeli i wsparcie procesów modernizujących system szkolnictwa wyższego (MNiSW/NCBR)

W ostatnich latach wprowadzono szereg zmian w Prawie o szkolnictwie wyższym. Uczelniom przywrócono autonomię w zakresie konstruowania programów kształcenia, wprowadzono mechanizmy, które mają przyczynić się do poprawy jakości kształcenia oraz zwiększenie znaczenia jego praktycznych elementów. W celu poprawy jakości kształcenia oraz zwiększenia znaczenia jego praktycznych elementów kontynuowane będą działania w zakresie:

- stworzenia modelu praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych dla profili praktycznych;
- wsparcia kształtowania wśród studentów kompetencji najbardziej pożądanym na rynku pracy;
- wypracowania i realizacji wzorcowych modeli kształcenia na studiach doktoranckich, wraz z propozycją programów studiów;
- wsparcia uczestnictwa wybitnie uzdolnionych studentów w międzynarodowych konkursach i zawodach;
- wspierania procesów konsolidacji uczelni – wsparcie procesu profilowania uczelni w kierunku tworzenia placówek dydaktycznych najwyższej jakości;
- podniesienia jakości usług świadczonych przez Akademickie Biura Karier oraz inne jednostki uczelni wspomagające studentów we wchodzeniu na rynek pracy;
- wsparcia zmian organizacyjnych i podniesienia kompetencji kadr w systemie szkolnictwa wyższego;
- wsparcia umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego.

Harmonogram

- uruchomienie projektów w ramach I konkursu w programie „Studiujesz? Praktykuj” – **II kwartał 2016 r.**
- ogłoszenie II konkursu w programie „Studiujesz? Praktykuj” – **I kwartał 2017 r.**
- realizacja konkursu na „Międzynarodowe Programy Kształcenia” – **od II kwartału 2016 r.**

- uruchomienie projektów I konkursu w ramach Programu Rozwoju Kompetencji – **od II kwartału 2016 r.**
- ogłoszenie II konkursu w ramach Programu Rozwoju Kompetencji – **od II kwartału 2016 r.**
- ogłoszenie i realizacja konkursu na „Nowe Programy Kształcenia” – **od II kwartału 2016 r.**
- ogłoszenie i realizacja konkursu na „Podniesienie Kompetencji Kadry Dydaktycznej” – **od III kwartału 2016 r.**
- ogłoszenie i realizacja konkursu na „Interdyscyplinarne Programy Studiów Doktoranckich” – **od IV kwartału 2016 r.**
- realizacja działań z zakresu realizacji projektów pozakonkursowych „Program Praktyk Zawodowych w PWSZ” oraz „Kształcenie na studiach doktoranckich: Opracowanie programów studiów doktoranckich o zróżnicowanych profilach” – **od I kwartału 2016 r.**

Finansowanie

	2016			2017		
	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)
konkurs "Studiujesz? Praktykuj!"*	145 000	22 794	122 206	145 000	22 794	122 206
konkurs "Akademickie Biura Karier"*	35 000	5 502	29 498			
"Najlepsi z najlepszych!"	5 970	938,484	5 031,516	1 000	157,200	842,8
Program Praktyk Zawodowych w PWSZ	29 197,762	4 589,888	24 607,874	52 410,940	8 239	44 171,940
Kształcenie na studiach doktoranckich...	5 000	786	4 214			
Program Rozwoju Kompetencji */**	500 000	78 600	421 400			
konkurs „Nowe Programy Kształcenia”**	200 000	31 440	168 560			
konkurs „Międzynarodowe Programy Kształcenia”**	145 000	22 794	122 206			
konkurs „Podniesienie Kompetencji Kadry Dydaktycznej”**	132 000	20 750,4	111 249,6			
konkurs „Interdyscyplinarne Programy Studiów Doktoranckich”**				155 000	24 366	130 634

* kwoty wynikają z alokacji środków na konkurs ogłoszony w 2015 r.

** kwoty wynikają z alokacji środków na konkurs ogłoszony w 2016 r.

Wsparcie współpracy szkół z pracodawcami (MEN/MR/PARP)

Celem działania jest pozyskanie szerokiego grona interesariuszy oraz ich zaangażowanie w działania służące dostosowywaniu kształcenia, przede wszystkim zawodowego, do potrzeb rynku pracy.

Utworzone zostaną zespoły partnerów społecznych reprezentatywnych dla zawodów szkolnictwa zawodowego, pogrupowane w 25 branżowych grup zawodów. W ich skład wchodzić będą przedstawiciele organizacji pracodawców, izb gospodarczych, stowarzyszeń zawodowych i związków zawodowych.

W ramach dostosowania zarówno edukacji formalnej, jak i nieformalnej do potrzeb pracodawców prowadzone są działania mające na celu włączenie pracodawców w system identyfikacji i prognozowania potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych na rynku pracy oraz stworzenie warunków dla aktywnej współpracy przedsiębiorców z poszczególnych sektorów/branż ze szkołami i placówkami edukacyjnymi różnego typu i szczebla mającej na celu dostosowanie kształcenia do zapotrzebowania danego sektora/branży. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zbudowanie w Polsce systemu Rad ds. kompetencji, w skład którego docelowo wejdą: Rada Programowa ds. kompetencji, 15 sektorowych rad ds. kompetencji (wyłonionych w procedurach konkursowych przeprowadzanych przez PARP) oraz cykliczny monitoring zapotrzebowania na kompetencje na rynku pracy, realizowany w ramach projektu pozakonkursowego PARP „Bilans kapitału ludzkiego”.

Sektorowe Rady ds. kompetencji umożliwią przedsiębiorcom oddziaływanie na dostawców usług edukacyjnych oraz pozwolą na zbudowanie partnerstw przedsiębiorstw z instytucjami rynku pracy, gdzie przedsiębiorstwa będą dostarczać wiarygodnych danych o potrzebach kwalifikacyjnych w reprezentowanych przez siebie sektorach.

Rada Programowa będzie platformą do konfrontowania opinii i rekomendacji formułowanych przez poszczególne Sektorowe Rady ds. kompetencji, a następnie działać na rzecz wprowadzania zmian legislacyjnych w obszarze nauki i edukacji i jej dostosowania do potrzeb rynku pracy. Ponadto Rada Programowa prowadzić będzie działania zapewniające szeroki dostęp do wyników monitoringu rynku pracy.

Harmonogram

- opracowanie przez partnerów społecznych zapotrzebowania na zawody i kwalifikacje szkolnictwa zawodowego uwzględniające oczekiwania rynku pracy, przegląd klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego oraz 190 podstaw programowych celem lepszego dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy - **II kwartał 2016 - IV kwartał 2017**
- opracowanie zmodernizowanych podstaw programowych dla 50 zawodów - **II kwartał 2016 - IV kwartał 2017**
- Powołanie Sektorowych Rad ds. kompetencji – - **IV kwartał 2016 – I kwartał 2017**

Finansowanie

	2016			2017		
	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)
Wsparcie współpracy szkolnictwa zawodowego z pracodawcami	5 019	789	4 230	5 981	940	5 041
Powołanie i funkcjonowanie Rady Programowej i Rad Sektorowych i BKL	3 123	491	2 632	3 624	569	3 055

4.5. Cel w zakresie przeciwdziałania ubóstwu

Poprawa sytuacji ekonomicznej kraju w 2014 r. przejawiająca się m.in. wzrostem PKB, zmniejszeniem stopy bezrobocia, przyniosła kolejny spadek ogólnego wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym¹⁹, według metodologii opracowanej przez EUROSTAT i opartego na badaniu EU-SILC.

W Polsce stale od 2008 roku zmniejsza się liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, tak że już w 2013 roku osiągnięty został cel strategii Europa 2020, tj. obniżono liczbę osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o 1,5 mln w porównaniu z 2008 rokiem.

Odsetek osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wyniósł w 2014 r. 24,7%, zmniejszając się o 1,1 p.proc. w stosunku do 2013 r. Oznacza to w wartościach bezwzględnych zmniejszenie tej populacji o ok. 400 tys. osób. Tym samym liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zmniejszyła się od 2008 r. o ok. 2,2 mln co wynikało przede wszystkim z obniżenia się wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej (z 11,9% w 2013 r. do 10,4% w 2014 r.). W 2014 r. nie zaobserwowano natomiast istotnych zmian w wartości wskaźnika ubóstwa relatywnego oraz wskaźnika bardzo niskiej intensywności pracy. Pozostały one na poziomach zbliżonych do 2013 r. osiągając odpowiednio: ok. 17% i ok. 7%.

Pozytywne jest również to, że wskaźnik ubóstwa zakotwiczonego w czasie w 2014 r. (przy uwzględnieniu realnej wartości granicy z 2008 r.) wyniósł 11,3%, a więc wyraźnie (o ok. 6 p.proc.) mniej niż wyniosła stopa ubóstwa relatywnego oszacowanego w oparciu o aktualne dochody. Polska odnotowuje również spadek nierówności dochodowych.

Inny obraz ubóstwa przynosi analiza zasięgu ubóstwa skrajnego²⁰. Wyniki Badania budżetów gospodarstw domowych wskazują, iż w 2014 r. w skrajnym ubóstwie żyło 7,4% mieszkańców Polski (ok. 2,8 mln), czyli o ok. 2 p.proc. więcej niż w 2008 r., kiedy to stopa ubóstwa skrajnego wynosiła 5,6%. Wskaźnik w 2014 roku ustabilizował się jednak na poziomie z 2013 roku (tj. 7,4%), a wprowadzane w 2015 i 2016 roku zmiany w systemie podatkowym i w systemie świadczeń socjalnych pozwalają przypuszczać, że w kolejnych latach również ubóstwo skrajne będzie się zmniejszać.

Pomimo różnic metodologicznych w mierzeniu ubóstwa skrajnego i relatywnego (szacowane na podstawie badania EU-SILC lub Badania budżetów gospodarstw domowych – inne progi ubóstwa, analiza na podstawie danych o wydatkach lub dochodach), czynniki determinujące to zjawisko pozostają takie same. Główne determinanty ubóstwa w Polsce to miejsce zajmowane na rynku pracy, skład gospodarstwa domowego, miejsce zamieszkania. Ubóstwu sprzyja bezrobocie, niski status zawodowy, zamieszkiwanie na wsi lub w małym mieście oraz znaczna liczba osób na utrzymaniu w gospodarstwie domowym.²¹ Na wsi ubóstwo skrajne w 2014 r. wynosiło 11,8%, w miastach do 20 tys. 8,5%, zaś w dużych aglomeracjach (500 tys. i więcej) jedynie 1%.

¹⁹ Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym definiowany jest jako odsetek osób zagrożonych ubóstwem relatywnym lub pogłębioną deprivacją materialną lub żyjących w gospodarstwach domowych o bardzo niskiej intensywności pracy. Osoba, która mieszka w gospodarstwie domowym doświadczającym przynajmniej jednego z trzech powyższych elementów, jest więc uważana za zagrożoną ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Należy przy tym zaznaczyć, że osoby zliczane są tylko raz, również w przypadku, gdy zagrożone są więcej niż jedną formą ubóstwa lub wykluczenia społecznego.

²⁰ Ubóstwo skrajne stanowi odsetek gospodarstw domowych pozostających poniżej minimum egzystencji – poziomu wydatków obliczanego corocznie przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Minimum egzystencji uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

²¹ Por. szerzej *Informacja na temat podstawowych wskaźników ubóstwa w Polsce*, przedstawiona 15 października 2015 r. na Zespole ds. Strategii „Europa 2020”.

W Polsce, podobnie jak i w większości krajów UE, grupą szczególnie zagrożoną ubóstwem są dzieci. Stopa ubóstwa wśród osób w wieku 0-17 lat wyniosła w Polsce w 2014 r. ok. 22%, co stanowi wartość o ok. 5 p.proc. wyższą niż średnia dla całego kraju. Sytuacja dzieci w Polsce jest pod tym względem nieco gorsza niż przeciętnie w Unii Europejskiej, gdyż wskaźnik dla wszystkich 28 krajów wyniósł w omawianym roku ok. 21%.

Rodziny wielodzietne są również ponadprzeciętnie często zagrożone ubóstwem skrajnym. W 2014 r. poniżej minimum egzystencji żyło ok. 11% osób w gospodarstwach małżeństw z 3 dzieci (w 2008 r. ok. 9%) oraz ok. 27% osób w gospodarstwach małżeństw z 4 lub większą liczbą dzieci na utrzymaniu. (w 2008 r. było to ok. 18%).

Polityka prorodzinna jest obecnie priorytetem w kontekście wyzwań demograficznych i społecznych opisanych wyżej. Stąd bardzo ważnym działaniem w nadchodzącym okresie będzie wprowadzenie nowego świadczenia wychowawczego w kwocie 500 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia przez nie 18. roku życia, z tym, że w odniesieniu do pierwszego dziecka w rodzinie prawo do tego świadczenia jest warunkowane spełnianiem kryterium dochodowego (800 zł osobę w rodzinie lub 1 200 zł na osobę w rodzinie, jeżeli członkiem rodziny jest niepełnosprawne dziecko). Wprowadzenie tego świadczenia będzie oznaczało, że wydatki na rodziny w Polsce wzrosną o ok. 1% PKB w 2016 roku i ok. 1,3% PKB w kolejnych latach. Jak wskazano wyżej, na ubóstwo w Polsce zasadniczy wpływ ma miejsce zajmowane na rynku pracy. Według danych EU-SILC, stopa ubóstwa relatywnego wśród osób bezrobotnych w Polsce była nieco niższa niż średnia dla Unii Europejskiej (odpowiednio 43% i ok. 47%). Nie oznacza to jednak, że ubóstwo wiąże się tylko i wyłącznie z bezrobociem. W 2014 r. wśród pracujących w wieku 18-64 lata, niemal 11% osób w Polsce żyło w gospodarstwach domowych poniżej przyjętego progu ubóstwa dochodowego (tzw. biedni pracujący). Dla porównania, ten wskaźnik dla UE-28 kształtował się w analogicznym okresie na poziomie 9,6%. Biorąc pod uwagę stopę ubóstwa skrajnego, w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą bezrobotną kształtowała się ona na poziomie ok. 15%, zaś w gospodarstwach z co najmniej dwiema osobami bezrobotnymi na poziomie ok. 33%.

Poprawie sytuacji dochodowej tzw. biednych pracujących będą sprzyjać działania takie jak wspomniany wcześniej Program Rodzina 500+, oraz inne – szczegółowo opisane w części dot. realizacji celu wzrostu zatrudnienia, przede wszystkim jednak wprowadzenie minimalnego godzinowego wynagrodzenia na poziomie 12 zł za godzinę pracy oraz ograniczenie różnicowania wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. W połączeniu z stosowanym od 2015 r. sposobem rozliczania ulgi podatkowej na dzieci (ang. tax credit), powinny one pozytywnie wpłynąć na zmniejszenie liczby ubogich pracujących oraz liczby dzieci zagrożonych ubóstwem.

Główne działania podjęte od kwietnia 2015 r.

Uchwalono nowelizację ustawy o świadczeniach rodzinnych, dzięki której od 1 stycznia 2016 r. nastąpiła [zmiana mechanizmu ustalania prawa do świadczeń rodzinnych](#) – przekroczenie progu dochodowego uprawniającego do otrzymania zasiłku rodzinnego nie powoduje wycofania świadczeń, a tylko jego stopniowe wycofywanie w wysokości różnicy pomiędzy kwotą otrzymywanych świadczeń rodzinnych, a wysokością dochodu uzyskanego ponad kryterium dochodowe (zasada „złotówka za złotówkę”).

Od 1 stycznia 2016 r. obowiązuje [nowe świadczenie dla rodzin wychowujących dzieci](#) – świadczenia rodzicielskie w kwocie 1 000 zł miesięcznie, dedykowane wszystkim tym, którym nie przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego.

Przeprowadzono pilotażowy [przeгляд wydatków publicznych](#) w obszarze wsparcia rodzin o niskich dochodach. We wnioskach z przeglądu, sformułowanych na podstawie obszernych analiz ilościowych wskazano, że świadczenia rodzinne i świadczenia z pomocy społecznej są efektywne, skierowane do właściwych grup społecznych oraz że osiągają cele, dla których zostały zaprojektowane. Natomiast relatywnie niski poziom świadczeń nie pozwala na wyraźną redukcję ubóstwa.

W związku ze wstrzymaniem prac nad [założeniami do zmiany ustawy o pomocy społecznej](#), niektóre planowane zmiany zostały wprowadzone do ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z dnia 4 września 2015 r., poz. 1310) i dotyczą m.in.: 1) wprowadzenia do zadań własnych gminy zapisu umożliwiającego prowadzenie pracy socjalnej poprzez projekt socjalny, definiowany jako zespół działań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób, rodzin, grup zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym; 2) doprecyzowania zapisów dotyczących superwizji pracy socjalnej; 3) w obszarze dotyczącym bezdomności wprowadzono zmiany dotyczące udzielenia schronienia przez gminę osobom bezdomnym. Ponadto wprowadzono zmiany dotyczące odpłatności za niektóre usługi świadczone przez pomoc społeczną oraz kryteria i warunki udzielania niektórych usług pomocy społecznej oraz uproszczono procedurę przyznawania podstawowych świadczeń udzielanych w sytuacjach kryzysowych (klęski żywiołowe, zdarzenia losowe, ewakuacje z obszarów zagrożonych).

Ponadto podjęto działania o charakterze projektowo-pilotażowym, mające na celu wdrażanie [nowego modelu ośrodka pomocy społecznej](#). 30 grudnia 2015 roku MRPiPS ogłosiło konkurs, w ramach PO WER, pn. „Wdrożenie usprawnień organizacyjnych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej przez nakierowanie działań na obsługę klienta”. W pierwszym etapie planowane jest objęcie wsparciem 80 ośrodków pomocy społecznej (docelowo 200). Zakłada się, że w wyłonionych w konkursie ośrodkach pomocy społecznej nastąpi zmiana systemu organizacyjnego jednostki, rozumiana jako zmiana organizacji pracy pracowników, przy jednoczesnym położeniu nacisku na wykonywanie pracy socjalnej oraz usługi socjalnej. Zmiana organizacji pracy będzie polegała na rozdzieleniu zadań administracyjnych od pracy socjalnej i usług socjalnych, co przyczyni się do poprawy obsługi zgłaszających się osób.

W zakresie wspierania [rozwoju sektora ekonomii społecznej](#), w okresie sprawozdawczym – w ramach projektu „Zintegrowany system wspierania ekonomii społecznej” (PO KL) – zakończona została procedura akredytacji Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) we wszystkich województwach. W ramach ww. projektu akredytację przyznano 59 OWES. W związku z Zarządzeniem nr 45 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 31.12.2015 r. unieważniającym nadaną w 2015 r. akredytację, proces akredytacji dla ww. 59 OWES został wznowiony od stycznia 2016 r. Ponadto, udzielano pożyczek dla przedsiębiorstw społecznych. Według danych na koniec 2015 r. w ramach pierwszego obrotu środkami (25,2 mln zł) udzielono ok. 300 pożyczek. W ramach drugiego obrotu podpisano ok. 85 umów pożyczki (na kwotę przekraczającą 6 mln zł). Do 31 grudnia 2015 r. w ramach I i II obrotu środkami wsparto łącznie ok. 390 podmiotów ekonomii społecznej. Trwały prace nad projektem pn. "Zintegrowany system monitorowania sektora ekonomii społecznej."

Realizowano Program Operacyjny [Fundusz Inicjatyw Obywatelskich](#) 2014-2020. W 2015 r. dofinansowano ponad 630 ofert²². W ramach FIO realizowane mogą być projekty jednoroczne, dwuletnie i trzyletnie.

W zakresie tworzenia i prowadzenia [dziennych domów „Senior- WIGOR”](#), przeprowadzono konkurs w ramach którego dofinansowano ok. 100 ofert. W ramach otwartego konkursu programu ASOS dofinansowano ok. 470 ofert.

11 września 2015 r. została uchwalona [ustawa o zdrowiu publicznym](#), która określa zadania z zakresu zdrowia publicznego, sposób ich koordynowania i finansowania. W Ministerstwie Zdrowia prowadzone były prace nad rozporządzeniem wykonawczym do ustawy ustanawiającym Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.

Ponadto, w zakresie działań na rzecz ochrony zdrowia przeprowadzono m.in. konkurs na rzecz deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi (w tym osobami starszymi). Rozpoczęto projekty pozakonkursowe dot. wspierania działań pro jakościowych oraz programów rozwojowych dla uczelni medycznych.

²² W ramach FIO realizowane mogą być projekty jednoroczne, dwuletnie i trzyletnie.

Główne działania zaplanowane na lata 2016-2017

Systemowa pomoc państwa w wychowywaniu dzieci – Program Rodzina 500 plus (MRPiPS)

Dzięki uchwalonej 11 lutego 2016 r. ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (na jej podstawie realizowany będzie tzw. Program Rodzina 500 plus), rodzinom z dziećmi na utrzymaniu będzie przyznawane prawo do świadczenia wychowawczego w kwocie 500 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia przez nie 18. roku życia. Świadczenie na drugie i kolejne dziecko zostanie przyznane bez względu na dochód rodziny. Świadczenie na pierwsze dziecko będzie uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego wynoszącego 800 zł netto na osobę w rodzinie lub 1 200 zł na osobę w rodzinie z dzieckiem niepełnosprawnym. Podobnym (co do kwoty) wsparciem objęte zostaną również dzieci przebywające w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego (będzie to odpowiednio; dodatek wychowawczy oraz dodatek do zryczałtowanej kwoty).

Celem świadczenia jest wzrost liczby urodzeń, a także wsparcie materialne rodzin z dziećmi na utrzymaniu – w sumie uprawnionych do wsparcia jest ok. 2,7 mln rodzin, zaś świadczenie wypłacane będzie na ok. 3,7 mln dzieci. W szczególności poprawę odczuwają rodziny wielodzietne („rodziny3+”, jest ich ok. 430 tys.), które dziś są najbardziej narażone na ubóstwo.²³

Harmonogram

- Planowany termin wejścia w życie ustawy – **1 kwietnia 2016 r.**
- Wypłata świadczeń – **od II kwartału 2016 r.**

Finansowanie

Szacowane skutki finansowe dla budżetu państwa to 17mld 55 mln zł w 2016 r. i ok. 22 mld 567 mln zł w 2017 r.

Pomoc państwa w zakresie dożywiania (MRPiPS)

W 2016 r. przygotowana zostanie nowa ustawa o dożywianiu wspierająca realizację zadań własnych gminy określonych w ustawie o pomocy społecznej. Działanie to ma charakter przeciwdziałający zjawisku ubóstwa związanego z problemem niedożywiania wśród dzieci, młodzieży a także osób dorosłych. Dotychczasowe działania w tym zakresie realizowane były w oparciu o specjalny, wieloletni program. Proponowane rozwiązanie prawne wprowadzi stabilniejsze wsparcie dla gmin i obywateli ograniczając ryzyko niepewności.

Harmonogram

- Przewidywany termin przyjęcia ustawy przez parlament – **do IV kwartału 2016 r.**

Finansowanie

Środki na realizację działania są zabezpieczone w budżecie państwa do roku 2020 – uchwała nr 221 Rady Ministrów w sprawie ustanowienie wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – do roku 2020 łączna kwota budżetu państwa w wysokości ok. 2,75 mld zł. Skutki finansowe wyniosą 845 mln zł rocznie, w tym środki budżetu państwa to 550 mln zł. Pozostałą część stanowi szacunkowa średnia kwota wydatkowana przez samorząd gminny.

Wsparcie finansowe dla opiekunów osób niepełnosprawnych w przypadku śmierci osoby, nad którą opieka była sprawowana (MRPiPS)

Trwają prace nad przygotowaniem odpowiednich zmian legislacyjnych umożliwiających zaliczenie okresu pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla

²³ Wg danych Eurostat za 2014 r. ponad 35% rodzin z trójką i więcej dzieci znajdowało się poniżej relatywnej granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany ekwiwalentnego dochodu, po transferach, co stanowi wartość ponad dwukrotnie większą niż w populacji ogółem.

opiekuna do okresów uprawniających do nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego.

Harmonogram

- Przewidywany termin przyjęcia ustawy o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o świadczeniach przedemerytalnych – **III/IV kwartał 2016 r.**
- Wejście w życie ustawy planowane jest na **1 stycznia 2017 r.**

Finansowanie

Zakładane skutki dla sektora finansów publicznych w 2017 r. wyniosą 222,4 mln zł.

Rozwój sektora ekonomii społecznej (MRPiPS)

Obecnie podstawowym zadaniem jest kontynuacja systemu akredytacji ośrodków wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, który ma służyć zapewnieniu, że usługi świadczone przez te ośrodki mają odpowiednio wysoką jakość, a następnie uruchomienie systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej.

Po przeprowadzonym pilotażu, uruchomiony będzie fundusz pożyczkowy i poręczeniowy dla podmiotów sektora ekonomii społecznej.

Harmonogram

- Kontynuacja wsparcia zwrotnego – uruchomienie funduszu pożyczkowego i poręczeniowego – **II/III kwartał 2016 r.**
- Uruchomienie systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej – **II/III kwartał 2016 r.**

Finansowanie

	2016			2017		
	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)
Przeprowadzenie procesu akredytacji instytucji wsparcia ekonomii społecznej	1 800	283	1 517	1 800	283	1 517
Fundusz pożyczkowy	47 160	7 413	39 746			
Przygotowanie narzędzi kompleksowego monitorowania sektora ekonomii społecznej	980	154	826	2 306	362	1 943

Wspieranie aktywności organizacji pozarządowych (MRPiPS)

W ramach Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020, w otwartym konkursie ofert dofinansowane mogą być projekty składane przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zakładające m.in.

- wsparcie innowacyjnych projektów i mechanizmów samopomocowych w zakresie przeciwdziałania społecznemu i zawodowemu wykluczeniu,

- działania na rzecz aktywnej integracji, w tym współpracę służb społecznych oraz sektora publicznego i obywatelskiego w zakresie integracji społecznej,
- innowacyjne rozwiązania w obszarze integracji społecznej,
- rozwiązania innowacyjne w zakresie profilaktyki i pracy z rodziną wychowującą dzieci, która jest zagrożona marginalizacją,
- pomoc osobom niepełnosprawnym przez ograniczanie wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych,
- wspieranie osób starszych, podmiotowość społeczną osób starszych w środowisku lokalnym oraz integrację i solidarność międzypokoleniową
- zapewnianie równych szans dla osób i grup dyskryminowanych lub poszkodowanych.

Harmonogram

- realizacja konkursu na 2016 r.: Priorytet 2: Aktywne społeczeństwo – **II kwartał 2016 r.**
- Ogłoszenie otwartego konkursu ofert w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na rok 2017 – **III kwartał 2016 r.** oraz **IV kwartał 2016 r.**

Finansowanie

Na realizację Programu zaplanowano środki z budżetu państwa w wysokości 52,5 mln zł w 2016 r. a na 2017 r. przewidziano środki z budżetu państwa w wysokości 60 mln zł

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych (MRPiPS)

W celu aktywizacji społecznej osób starszych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu 17 marca 2015 r. Rada Ministrów przyjęła Wieloletni Program „Senior – WIGOR” na lata 2015-2020. Program zakłada tworzenie dziennych domów „Senior WIGOR”, jak również wsparcie ich funkcjonowania poprzez partycypację w bieżących kosztach funkcjonowania.

Głównym celem Programu jest poprawa jakości życia osób starszych poprzez umożliwienie im korzystania z oferty opiekuńczej, aktywizującej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej oraz aktywności ruchowej i kinezyterapii. Głównymi beneficjentami Programu są jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwa) natomiast grupę docelową stanowią osoby w wieku 60+ nieaktywne zawodowo. Program zakłada również współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami zrównanymi, poprzez możliwość ich uczestnictwa w Programie w charakterze partnera projektu jak również realizowanie zadań programowych, zleconych przez jednostki samorządu terytorialnego.

„Senior – WIGOR” jest uzupełnieniem działań realizowanych w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 (ASOS) będący dokumentem implementacyjnym dla Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020 w obszarze aktywność społeczna.

Harmonogram

- realizacja projektów na wsparcie finansowe jednostek samorządu w zakresie tworzenia i prowadzenia Dziennych Domów „Senior-WIGOR” oraz Klubów „Senior-WIGOR” – **II kwartał 2016 r. – IV kwartał 2016 r.**
- Realizacja projektów w ramach edycji 2016 Programu ASOS - **II kwartał 2016 r. – IV kwartał 2016 r.**
- Rozliczenie projektów, realizowanych w ramach niniejszych programów w Edycji 2016. – **I kwartał 2017 r.**

Finansowanie

Na realizację Programu „Senior – WIGOR” w 2016 r. zaplanowano środki z budżetu państwa w wysokości 40 mln zł, a w 2017 r. przewidziano środki z budżetu państwa w wysokości 60 mln zł. Na

realizację Programu ASOS na rok 2016 zaplanowano środki z budżetu państwa w wysokości 32,5 mln zł.

Wybrane działania z zakresu ochrony zdrowia, służące poprawie stanu zdrowia i dobrostanu obywateli (MZ)²⁴

Trwają prace nad rozporządzeniem ustanawiającym Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.

W latach 2016-2017 planowana jest dalsza realizacja szeregu inicjatyw ujętych w „Policy paper dla ochrony zdrowia”, w tym:

- wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi (w tym osobami starszymi);
- wdrożenie do sytemu opieki zdrowotnej organizacji opieki koordynowanej (OOK). Przeprowadzony zostanie pilotaż nowej formy organizacji, procesu i rozwiązań technologicznych;
- wspieranie działań projakościowych dedykowanych podmiotom świadczącym podstawową opiekę zdrowotną oraz działań projakościowych dedykowanych podmiotom leczniczym, które świadczą szpitalne usługi medyczne;
- wspieranie rozwoju kadr medycznych.

Harmonogram

- Przewidywany termin przyjęcia rozporządzenia ustanawiającego Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020 – **do III kwartału 2016 r.**
- Realizacja projektów w zakresie wsparcia deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi – **od II kwartału 2016 r.**
- Zakończenie prac nad I etapem wdrażania projektu dot. przygotowania, przetestowania i wdrożenia do sytemu opieki zdrowotnej organizacji opieki koordynowanej (OOK) – **IV kwartał 2016 r.**
- Rozpoczęcie projektów konkursowych dot. programów rozwojowych dla uczelni medycznych – **od I kwartału 2016 r.**
- Realizacja projektów dot. działań projakościowych – **od I kwartału 2016 r.**
- Realizacja projektów dot. kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych – **od II kwartału 2016 r.**
- Realizacja kursów specjalizacyjnych w ramach projektu dot. kształcenia specjalizacyjnego lekarzy w dziedzinach istotnych z punktu widzenia potrzeb epidemiologiczno-demograficznych kraju – **I – IV kwartał 2016 r.**

²⁴ Po raz pierwszy w KPR, w rozdziale poświęconym ograniczeniu zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego znajdują się zadania z obszaru ochrony zdrowia. Niemniej, większość z tych zadań była już prezentowana w poprzedniej edycji KPR pod ówczesną nazwą działania „Strategiczne działania na rzecz zwiększenia oszczędności kosztowej i efektywności wydatków na ochronę zdrowia”.

Finansowanie

	2016			2017		
	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)	wydatki sektora finansów publicznych ogółem (w tys. zł)	w tym budżet państwa (w tys. zł)	w tym budżet środków europejskich (w tys. zł)
Wdrożenie do sytemu opieki zdrowotnej organizacji opieki koordynowanej – OOK	4 500	707,4	3 792,6	15 000	2 358	12 642
Wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi (w tym osobami starszymi) – DDOM	10 000	1 572	8 428	15 000	2 358	12 642
Wsparcie programów rozwojowych dla uczelni medycznych – CSM	34 000	5 344,8	28 655,2	31 000	4 873,2	26 126,8
Wspieranie działań projakościowych dedykowanych podmiotom leczniczym, które świadczą szpitalne usługi medyczne – CMJ szpitale	4 050	636,6	3 413,3	4 950	778,1	4 171,8
Wspieranie działań projakościowych dedykowanych podmiotom świadczącym podstawową opiekę zdrowotną – CMJ poz	3 100	487,3	2 612,6	1 900	298,7	1 601, 3
Realizacja projektów dot. kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych	12 000	1 886,4	10 113,6	8 000	1 257,6	6 742,4
Realizacja kursów specjalizacyjnych w ramach projektu dot. kształcenia specjalizacyjnego lekarzy w dziedzinach istotnych z punktu widzenia potrzeb epidemiologiczno-demograficznych kraju	16 000	2 515,2	13 484,8	13 000	2 043, 6	10 956, 4
Suma	83 650	13 149,8	70 500,2	88 850	13 967,2	74 882,8

5. Instytucjonalny proces aktualizacji KPR oraz zaangażowanie interesariuszy

Za koordynację procesu realizacji strategii „Europa 2020” w Polsce odpowiada Minister Rozwoju. Dotyczy to przede wszystkim przygotowania corocznej aktualizacji KPR. Zadanie to rozciąga się również na konieczność zapewnienia wzajemnej spójności pomiędzy KPR, a przygotowywanymi przez administrację rządową dokumentami programowymi i strategicznymi. Ponadto z koordynacyjną funkcją Ministra Rozwoju wiąże się też zadanie monitorowania postępów w realizacji działań zapisanych w aktualizacji KPR. Wyniki procesu monitorowania, obok zgłaszanych przez resorty propozycji nowych działań, stanowią podstawę do przygotowania kolejnych aktualizacji tego dokumentu.

Rytm procesu aktualizacji KPR wyznaczany jest z jednej strony przez harmonogram Semestru Europejskiego, a z drugiej strony – przez reguły obowiązujące przy opracowywaniu dokumentów programowych. Projekt dokumentu przechodzi kolejno fazę uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych; następnie jest rozpatrywany na forum odpowiednich komitetów Rady Ministrów, aż po przyjęcie przez Radę Ministrów.

Mając na względzie zarówno zapewnienie trafności działań proponowanych do realizacji w kolejnej aktualizacji KPR, jak i pozyskanie dla nich możliwie szerokiej aprobaty, strona rządowa zaprasza do udziału w pracach nad tworzeniem, wdrażaniem i monitorowaniem KPR szerokie grono interesariuszy ze świata gospodarki, nauki i społeczeństwa obywatelskiego. W proces aktualizacji KPR oraz realizacji Semestru Europejskiego włączony jest także polski parlament.

Zaangażowanie parlamentu ma miejsce w kluczowych momentach Semestru Europejskiego, gdy Rada UE na zakończenie jego cyklu przyjmuje zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich (*country specific recommendations* – CSR) oraz gdy Komisja Europejska rozpoczyna nowy cykl, publikując Roczną Analizę Wzrostu Gospodarczego (*Annual Growth Survey* – AGS). Opublikowany 13 maja 2015 r. przez KE projekt zaleceń dla Polski był 27 maja 2015 r. przedmiotem dyskusji na wspólnym posiedzeniu Komisji ds. Unii Europejskiej, Komisji Finansów Publicznych i Komisji Gospodarki Sejmu RP (KSUE Senatu dyskutowała na ich temat 8 lipca). Europejski kontekst CSR był przedmiotem posiedzenia KSUE Sejmu 4 sierpnia. Natomiast komunikat KE ws. AGS 2016 i odnoszące się do niego stanowisko Rządu RP zostały rozpatrzone przez Komisję Spraw Unii Europejskiej Senatu RP 9 lutego i Komisję ds. Unii Europejskiej Sejmu RP 9 marca 2016 r.

Włączenie partnerów społeczno-gospodarczych w proces aktualizacji, a także wdrażania KPR, umożliwia działający pod przewodnictwem Ministra Rozwoju Międzyresortowy Zespół do spraw Strategii „Europa 2020”. Ten organ opiniodawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów grupuje nie tylko przedstawicieli organów administracji rządowej, ale także szerokie grono przedstawicieli organów samorządu terytorialnego, organizacji przedsiębiorców, związków zawodowych, izb gospodarczych i rolniczych, organizacji pozarządowych oraz jednostek naukowo-badawczych. Do udziału w pracach Zespołu zostali zaproszeni przedstawiciele następujących instytucji:

- Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej,
- Związek Powiatów Polskich,
- Unia Metropolii Polskich,
- Związek Miast Polskich,
- Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”,
- Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
- Forum Związków Zawodowych,
- Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej,
- Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych – Lewiatan,

- Business Center Club – Związek Pracodawców,
- Związek Rzemiosła Polskiego,
- Polska Akademia Nauk,
- Polska Akademia Umiejętności,
- Krajowa Izba Gospodarcza,
- Krajowa Rada Izb Rolniczych,
- Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich,
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości,
- Fundacja Instytut Nauk Ekonomicznych i Społecznych,
- Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT,
- Urząd Patentowy RP

oraz przedstawiciele następujących instytucji wskazanych przez Radę Działalności Pożytku Publicznego:

- Fundacja Instytut na Rzecz Ekorozwoju,
- Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych WRZOS,
- Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych,
- Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej,
- Caritas,
- Polski Komitet Europejskiej Sieci przeciw Ubóstwu EAPN,
- Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego.

Do zadań Zespołu należy m.in. opiniowanie projektów KPR oraz innych dokumentów przygotowywanych w związku z realizacją i monitorowaniem realizacji strategii „Europa 2020” w Polsce. Zespół bierze także udział w monitorowaniu i ewaluacji wdrażania reform strukturalnych opisanych w KPR oraz przygotowaniu rekomendacji dotyczących zwiększenia efektywności realizacji strategii „Europa 2020”. Udział w Zespole partnerów spoza administracji rządowej sprzyja też wzmocnieniu ich współodpowiedzialności za realizację strategii „Europa 2020” na szczeblu krajowym i lokalnym. Dzięki takiej szerokiej formule uczestnictwa, Zespół stanowi przestrzeń, gdzie spotykają się różne perspektywy widzenia istotnych problemów społeczno-gospodarczych. Pozwala to na lepsze zrozumienie celów strategii „Europa 2020”, efektywniejszą jej implementację i sprawniejszy monitoring, a także poszerzanie wiedzy na temat Semestru Europejskiego.

Spotykając się co do zasady co najmniej raz na kwartał, Zespół do spraw Strategii „Europa 2020” omawia dokumenty i projekty pojawiające się na kolejnych etapach Semestru Europejskiego, od zaleceń dla państw członkowskich poczynając, przez Roczną Analizę Wzrostu Gospodarczego, Sprawozdanie krajowe, aż po poszczególne etapy przygotowania kolejnej aktualizacji KPR. W szczególności na forum Zespołu partnerzy społeczno-gospodarczy mają możliwość wskazania istotnych dla nich problemów, które w ich opinii powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w zadaniach proponowanych do realizacji w aktualizowanym dokumencie.

Równolegle do opiniowania dokumentów, na posiedzeniach Zespołu prowadzona jest dyskusja nad poszczególnymi priorytetami i celami strategii „Europa 2020”. W szczególności na posiedzeniach Zespołu omawiano stopień realizacji przez Polskę wszystkich pięciu celów strategii „Europa 2020”. W związku z objęciem po wyborach parlamentarnych funkcji przez nowy rząd, na pierwszym w 2016 r. posiedzeniu Zespołu głównym tematem dyskusji były założenia przyjętego przez ten rząd „Planu na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” i możliwy jego wkład w realizację strategii „Europa 2020”. Przedmiotem dyskusji na kolejnych posiedzeniach Zespołu są również obszary tematyczne zaproponowane przez partnerów społeczno-gospodarczych. W szczególności, w okresie od

poprzedniej aktualizacji KPR, dotyczyło to obszaru kształcenia zawodowego i współpracy szkół zawodowych z pracodawcami oraz obszaru kształtowania się ubóstwa w Polsce.

W czasie posiedzenia na temat kształcenia zawodowego i współpracy szkół zawodowych z pracodawcami przedstawiciele resortów przedstawili m.in. efekty reformy szkolnictwa zawodowego z 2012 r., działania w zakresie rozwijania współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami, rozwój centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego, rozwój klastrów edukacyjnych, tworzoną strukturę systemu Rad ds. kompetencji, a także instrument trójstronnej umowy szkoleniowej, zwieranej przez pracodawcę, urząd pracy oraz instytucję szkoleniową. W toku dyskusji partnerzy społeczno-gospodarczy zwracali m.in. uwagę na zbyt niską w minimum programowym liczbę godzin jaką uczniowie spędzają na zajęciach praktycznych, potrzebę jasnego zdefiniowania stażu i praktyki zawodowej oraz indywidualizacji doradztwa zawodowego, a także na fakt, że lepiej przygotowane do pracy zawodowej są osoby, które kształcone są w miejscu pracy, niż w trybie szkolnym.

Temat kształtowania się zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego był najpierw przedmiotem wstępnej dyskusji na spotkaniu roboczym zainteresowanych członków Zespołu, a następnie na posiedzeniu plenarnym. Podstawą do dyskusji była przygotowana przez GUS „Informacja na temat podstawowych wskaźników ubóstwa w Polsce”. Podczas spotkania roboczego część z partnerów społecznych zgłaszała propozycje uzupełnienia tej Informacji m.in. o dane administracyjne dotyczące ubóstwa, dane pochodzące z innych badań, których nie prowadzi GUS, np. „Diagnozy społecznej”, czy badań Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na temat progów ubóstwa. Postulowano m.in. uzupełnienie informacji o dane o ubóstwie dzieci oraz osób, które są wyłączone z systemu opieki społecznej. Wnioskowano też o przeprowadzenie, przy użyciu modelu mikrosymulacyjnego, oceny efektywności instrumentów wsparcia. Widziano potrzebę przygotowania na tej podstawie publikacji zbiorczej GUS i MPiPS, z udziałem w pracach nad tą publikacją także przedstawicieli partnerów. Partnerzy społeczni zwrócili uwagę, że potrzebne są częstsze publikacje danych dot. ubóstwa (np. kwartalnie, jak w przypadku bezrobocia). GUS wyjaśnił, że dane o ubóstwie wykazują się większą inercją, niż dane o bezrobociu i dlatego nie ma powodów, aby były publikowane kwartalnie.

Na plenarnym posiedzeniu Zespołu został ponowiony postulat partnerów społeczno-gospodarczych zrewidowania przyjętego w KPR celu przeciwdziałaniu ubóstwu lub wykluczeniu społecznemu oraz jego uszczegółowienia przez dodanie informacji o ubóstwie dzieci oraz osób niepełnosprawnych. Strona rządowa podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko co do braku konieczności zmiany podstawowych celów strategii w trakcie jej trwania. Ponadto poruszona została kwestia braku przyjętej granicy ubóstwa i zaproponowano wspólne wypracowanie przez przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych, Rządu i GUS granic ubóstwa, obowiązujących np. na przestrzeni kolejnych 5 lat, na podstawie których przyjmowane będą cele. Ponowiony też został postulat rozpisania celu krajowego w zakresie ubóstwa na województwa. Postulat ten nie spotkał się z akceptacją GUS, który argumentował, że na poziomie województw trudno zachować odpowiednią jakość danych. Ogólnie zgodzono się, że temat ubóstwa jest ważny i wielowymiarowy, stąd GUS będzie opracowywał cyklicznie ww. Informację, która następnie zostanie upubliczniona.

Załącznik nr 1 – Realizacja zaleceń Rady UE

Tabela: Opis podjętych działań oraz informacje na temat ich wpływu o charakterze jakościowym

		Informacje na temat planowanych i już podjętych działań					Przewidywany wpływ	
CSR	CSR podkategoria	Numer działania	Opis głównych działań bezpośrednio powiązanych z CSR		Cele strategii „Europa 2020”	Wyzwania/Ryzyka	Wpływ na budżet	Ocena jakościowa
			Główne cele wdrażanych działań i ich znaczenie dla CSR	Opis podjętych działań (IV 2015 –IV 2016) /Opis planowanych działań	Ocena wpływu na cele strategii „Europa 2020”	Wyzwania/ryzyka związane z podejmowanymi działaniami	Ogólne i roczne zmiany w dochodach/wydatkach państwa (mln zł) Udział funduszy UE (źródło i wartość)	Jakościowy opis przewidywanych skutków podejmowanych działań i ich terminów
CSR 2	a) dostosowywania systemów emerytalnych dla górników do systemów emerytalnych przeznaczonych dla innych grup	1	Nie dotyczy	Obecnie nie są prowadzone prace na rzecz ujednoczenia warunków przyznawania emerytur górniczych z ogólnymi zasadami obowiązującymi w powszechnym systemie emerytalnym.	Nie dotyczy	Zatrudnienie w sekcji „Górnictwo i wydobywanie” systematycznie spada – w 2010 r. wyniosło 173 tys. osób, a w 2014 r. – 160 tys. osób. Zatrudnieni w górnictwie i wydobywaniu stanowią ok. 1% wszystkich pracujących.	Wydatki na emerytury górnicze stanowiły w 2014 r. 9 659,5 mln zł.	Nie dotyczy
CSR 2	b) dostosowywania systemów emerytalnych dla rolników do systemów emerytalnych przeznaczonych dla innych grup	1	Nie dotyczy	Obecnie nie ma planów w zakresie dostosowania zasad systemu emerytalnego dla rolników do powszechnego systemu emerytalnego. W przypadku wprowadzania zmian w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych, system rolny będzie na bieżąco doskonalony, w celu kompatybilności (spójności) systemów. Polska koncentruje się na poprawie mobilności międzysektorowej zasobów pracy (opisane szczegółowo w rozdziale 4.1.)	Nie dotyczy	Od kilku lat obserwujemy tendencję spadkową zarówno ubezpieczonych jak i świadczeniobiorców. Przewiduje się, że w latach 2016-2019 zatrzyma się tendencja spadkowa liczby świadczeniobiorców, z uwagi na wzrost liczby ubezpieczonych posiadających wiek emerytalny. Przyczyni się również do tego wzrost liczby emerytur w związku ze składaniem wniosków o to świadczenie przez osoby pobierające dotychczas renty strukturalne	Wydatki na świadczenia emerytalno-rentowe w związku z powyższym rosną i w 2016 r. planuje się, że osiągną poziom 17.780.180 tys. zł (w 2015 r. – 17.041.057 tys. zł), przy przychodach ze składek na poziomie zbliżonym do 1,5 mld zł. Zrównoważenie wpływów i wydatków w systemie emerytalno-rentowym jest z gruntu rzeczy nierealistycznym oczekiwaniem (założeniem), biorąc jednocześnie pod uwagę niską dochodowość w rolnictwie oraz fakt, iż 80% płatników KRUS prowadzi działalność w małych gospodarstwach rolnych do 10 ha przeliczeniowych UR.	Nie dotyczy

CSR 2	c) stworzenie systemu szacowania i rejestracji dochodów rolników	1	<p>Rolnik – beneficjent działań ma prowadzić ewidencję przychodów i rozchodów bądź inną formę ewidencji wymaganej na potrzeby Systemu Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych FADN 9</p>	<p>W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 uruchomiono instrument wsparcia pn. „Modernizacja gospodarstw rolnych.” Pierwszy nabór wniosków odbył się w okresie październik-listopad 2015 r.</p>	Nie dotyczy	<p>Nie przewiduje się.</p>	<p>Alokacja na operacje PROW 2014-2020: „Modernizacja gospodarstw rolnych” – ok. 2,4 mld euro,</p>	<p>Szacowana liczba gospodarstw, które otrzymają takie wsparcie w okresie 2014-2020 wyniesie ok. 130 tys. (czyli co najmniej tyle gospodarstw będzie musiało prowadzić ewidencję dochodów) Wprowadzenie pewnych standardów dla grupy gospodarstw korzystających z PROW i upowszechnianie wiedzy na temat prowadzonych ewidencji sprzyjać będzie przyszłemu wprowadzaniu tych ewidencji u innych rolników.</p>
		2		<p>W ramach Programu rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 planowane jest uruchomienie instrumentu pn. „Restrukturyzacja małych gospodarstw” – 6 listopada 2015 r. wydane zostało rozporządzenie dla tego instrumentu. Kolejnym etapem jest uzyskanie akredytacji przez agencję płatniczą.</p>		<p>Instrument oczekuje na audyt akredytacyjny. Po uzyskaniu akredytacji będzie możliwe wyznaczenie terminu uruchomienia typu operacji.</p>	<p>Alokacja na operacje PROW 2014-2020: „Restrukturyzacja małych gospodarstw” – ok. 883 mln euro.</p>	
		3		<p>W ramach Programu rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 uruchomiono instrument - „Premie dla młodych rolników”. Pierwszy nabór wniosków odbył się w okresie sierpień-wrzesień 2015 r. Dla tego instrumentu został sporządzony wzór ewidencji oraz zasady jej wypełniania, które zostały zamieszczone w załączniku do rozporządzenia. Beneficjenci działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” oraz „Restrukturyzacja małych gospodarstw” będą stosować podobne zasady prowadzenia ewidencji.</p>		<p>Nie przewiduje się.</p>	<p>Alokacja na operacje PROW 2014-2020: „Premie dla młodych rolników” – ok. 718 mln euro.</p>	
		4.	<p>Celem jest Prowadzenie rachunkowości przez osoby prowadzące działy specjalne produkcji rolnej uzyskujące przychody ze sprzedaży netto powyżej 1,2 mln euro</p>	<p>Przepisami ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw, której przepisy weszły w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. (Dz. U. poz. 699):</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzono regulacje zgodnie, z którymi przychody z działów specjalnych produkcji rolnej są ustalane na podstawie prowadzonych ksiąg rachunkowych w przypadku, gdy obowiązek prowadzenia tych ksiąg wynika z przepisów o rachunkowości; - wprowadzono regulację w zakresie 2% ryczałtowego podatku dochodowego od sprzedaży przetworzonych przez rolników produktów rolnych z własnej produkcji pod warunkiem prowadzenia ewidencji sprzedaży. 		<p>Ryzyko zwiększenia kosztów prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej, związanych z obowiązkiem prowadzenia rachunkowości i rozliczania podatku dochodowego na zasadach ogólnych.</p>	<p>Ocena wpływu przepisów na budżet państwa będzie możliwa po co najmniej 1 roku obowiązywania przepisów.</p>	

CSR 3	podjęcie działań w celu ograniczenia nadmiernego wykorzystywania umów czasowych i umów cywilnoprawnych na rynku pracy	1	Celem wprowadzonej zmiany jest ograniczenie nadużyć w obchodzeniu obowiązku opłacania składek oraz zabezpieczenie zleceniobiorcom prawa do najniższej emerytury.	1 stycznia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 23 października 2014 r. nowelizująca ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z nowymi przepisami składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe będą pobierane od więcej niż jednej umowy zlecenia zawartej przez tego samego zleceniobiorcę, w sytuacji, gdy pierwsza umowa została zawarta na kwotę niższą niż wynagrodzenie minimalne. Dotychczas przy zawarciu dwóch umów- jednej na niską kwotę, od której odprowadzana była niska składka i drugiej, z wyższą kwotą, która nie była oskładkowana, możliwe było opłacenie składek w obniżonej wysokości.	Instrument ogranicza ryzyko ubóstwa dochodowego	1. ukrywanie części dochodów, nie podlegających składce na ubezpieczenia społeczne w przypadku wykonywania kilku umów pracy (zmiana wysokości wynagrodzenia); 2. wzrost tzw. szarej strefy	Działanie przyniesie pozytywne skutki dla finansów publicznych, powodując szacunkowe zwiększenie wpływów składkowych do FUS w pierwszym roku w wysokości ponad 350 mln zł. Poprzez podwyższenie podstawy wymiaru składki w przypadku zbiegu kilku umów zleceń do minimalnego wynagrodzenia nastąpi również wzrost wydatków na świadczenia, początkowo szacowany na poziomie 10 mln zł. ²⁵	Instrument przyniesie ograniczenie nadmiernego stosowania umów cywilnoprawnych w zatrudnieniu oraz ograniczy nieuczciwą konkurencję kosztową przedsiębiorstwami.
		2	Celem działania jest przeciwdziałanie nadużywaniu umów na czas określony	Od 22 lutego 2016 r. obowiązują przepisy znowelizowanej ustawy Kodeks Pracy. Łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony, zawieranych między tymi samymi stronami stosunku pracy, nie będzie mógł przekraczać 33 miesięcy, a łączna liczba tych umów nie będzie mogła przekraczać 3. Skutkiem przekroczenia 33 miesięcy lub limitu 3 umów na czas określony będzie traktowanie pracownika – od następnego dnia po upływie 33-miesięcznego okresu zatrudnienia lub od dnia zawarcia 4-tej umowy o pracę na czas określony – jak zatrudnionego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Od tych zasad przewidziano pewne wyjątki.	Działanie wpływa na wzrost zatrudnienia	Istnieje pewne ryzyko, że wyjątki będą stosowane rozszerzająco, np. nieuzasadnione wielokrotne stosowanie umowy na czas próbny z tym samym pracownikiem.	Nie dotyczy	Instrument wprowadza większą przewidywalność w stosunkach pracownik – pracodawca, jeśli chodzi o ścieżkę dojścia do stabilnego zatrudnienia. (czyli zatrudnienia w oparciu o umowę na czas nieokreślony).
		3	Celem działania jest przeciwdziałanie nadużywaniu umów cywilnoprawnych oraz wprowadzenie ochrony osób otrzymujących wynagrodzenie na najniższym poziomie	Przygotowano projekt ustawy o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy (PIP), który zakłada: - Wprowadzenie minimalnej stawki godzinowej dla umów cywilnoprawnych i umów o świadczenie usług na poziomie 12 zł.; - Zniesienie zróżnicowania minimalnego wynagrodzenia za pracę ze względu na staż pracy; - Doprecyzowanie sposobu obliczania minimalnego wynagrodzenia; - Rozszerzenie kompetencji kontrolnych PIP	Działanie wpłynie na wzrost jakości zatrudnienia oraz przyczyni się do ograniczenia ubóstwa wśród pracujących	1. Działanie zwiększy koszty pracy w odniesieniu do części osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, w szczególności w budownictwie, handlu, gastronomii, usług administracyjnych i wspierających. 2. Istnieje ryzyko zawierania większej liczby umów o dzieło i tzw. pozorowanego samozatrudnienia. Niemniej, to ryzyko będzie łagodzone poprzez zwiększenie uprawnień kontrolnych PIP. 3. Możliwe trudności z podjęciem pracy części osób młodych o niskich kwalifikacjach rozpoczynających aktywność zawodową	Działanie przyniesie pozytywne skutki dla finansów publicznych. Szacuje się wzrost dochodów o 2 049 mln zł w ciągu 10 lat obowiązywania regulacji (ponad 200 mln zł rocznie).	Działanie przyniesie ograniczenie sytuacji, w których osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenie lub umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu ma ustaloną stawkę godzinową na poziomie znacznie niższym od minimalnego wynagrodzenia przysługującego za pracę w ramach stosunku pracy.

²⁵ Szczegółowe skutki finansowe zawarte są w uzasadnieniu do ustawy (druk 2242) na stronie: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=3043BA919C2D8102C1257CA70049EC96>

CSR 4	usunięcie przeszkód utrudniających inwestycje w projekty kolejowe	1	Celem działania jest uproszczenie procedur administracyjnych oraz zwiększenie wolumenu przewozów intermodalnych.	<p>25 lutego 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym oraz niektórych innych ustaw. Ustawą wprowadzono następujące zmiany, ułatwiające inwestycje w kolejnictwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość ustanowienia czasowych ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości przez ich właścicieli lub użytkowników wieczystych; - możliwość nieodpłatnego zajęcia terenu wód płynących lub pasa drogowego, na czas realizacji inwestycji kolejowych oraz obowiązków wypłaty odszkodowań za spowodowanie ewentualnych szkód podczas procesu inwestycyjnego; - uproszczenie procedury zawiadamiania o wszczęciu postępowania o ustaleniu lokalizacji inwestycji - w przypadku nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym; - skrócenie terminu na wydanie pozwolenia na budowę w zakresie realizacji inwestycji kolejowych – do 45 dni od złożenia wniosku o wydanie decyzji. 	Nie dotyczy		Nie dotyczy	Oczekiwanym efektem regulacji jest skrócenie czasu realizacji inwestycji kolejowych współfinansowanych z UE
-------	---	---	--	--	-------------	--	-------------	---

CSR 4	usunięcie przeszkód utrudniających inwestycje w projekty kolejowe	2	<p>Głównym celem KPK jest wzmocnienie roli transportu kolejowego w zintegrowanym systemie transportowym kraju przez stworzenie spójnej i nowoczesnej sieci linii kolejowych.</p>	<p>15 września 2015 r. Rada Ministrów przyjęła „Krajowy Program Kolejowy do 2023”(dalej KPK). Dokument ten określa zadania w zakresie rozwoju infrastruktury kolejowej zarządzanej przez PKP PLK SA. Wraz ze wskazaniem źródeł ich finansowania.</p> <p>W ramach KPK listę inwestycji podzielono na podstawową i rezerwową. Podział ten wynika z dostępności alokacji środków UE na lata 2014-2020 oraz możliwych do zaangażowania środków krajowych. W przypadku pojawienia się oszczędności lub wygenerowania dodatkowych środków w KPK, możliwa będzie realizacja inwestycji z listy rezerwowej. Dla części zadań rezerwowych prowadzone są obecnie prace przygotowawcze, aby w przypadku dostępności środków było możliwe złożenie wniosku o dofinansowanie i wdrożenie projektu do realizacji.</p> <p>Podjęto prace nad opracowaniem Szczegółowego Programu Realizacji KPK. Jest to dokument wypełniający dyspozycje zawarte w „Krajowym Programie Kolejowym do 2023 roku”, a także stanowi jego uzupełnienie. Dokument ten zawiera rzeczowy i finansowy zakres planowanych inwestycji. W szczególności określa planowane wydatki wraz z podziałem źródeł finansowania na określone inwestycje w poszczególnych latach realizacji.</p>	Nie dotyczy	<p>Zakłada się poddanie „Krajowego Programu Kolejowego do 2023 roku” weryfikacji. Procedura aktualizacji KPK związana jest m.in. z koniecznością przeglądu poszczególnych elementów obecnie obowiązującego Programu pod kątem poziomu wykorzystania środków z perspektywy UE 2007–2013. Konieczne okazać się może uzupełnienie KPK o zadania, które nie zostały zrealizowane w pełnym zakresie w poprzedniej perspektywie UE. Rewizja dokumentu wynika również z potrzeby dostosowania jego postanowień do rozwoju infrastruktury kolejowej zarówno pod względem sposobu zarządzania nią jak i finansowania. Na obecnym etapie prac prowadzi się wnikliwe analizy poszczególnych pozycji inwestycyjnych w obszarze infrastruktury kolejowej. Należy podkreślić, że dobrze przygotowana aktualizacja KPK stworzy nowe możliwości dla sprawnego wdrażania najbardziej potrzebnych z punktu widzenia sektora kolejowego inwestycji. Aktualizacja planowana jest w III kwartale 2016 r.</p>	<p>Całkowita wartość projektów ujętych w KPK wynosi 67,5 mld zł. Montaż finansowy projektów obejmuje zarówno środki unijne – Fundusz Spójności (POIiŚ, CEF), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (PO PW, RPO), jak i środki krajowe – budżet państwa, Fundusz kolejowy oraz środki własne zarządcy infrastruktury PKP PLK S.A. (m.in. kredyty, obligacje).</p>	<p>8 500 km – planowana długość przebudowanych linii kolejowych w ramach KPK do 2023 r.;</p> <p>350 km – planowana długość linii kolejowych pozwalających na ruch pociągów pasażerskich z prędkością techniczną powyżej 160 km/h na koniec 2023 r.;</p> <p>2 000 km – planowana długość linii, na których zabudowany zostanie ERTMS/ETCS do końca 2023 r.;</p> <p>40 km/h – planowana średnia prędkość kursowania pociągów towarowych na koniec 2023 r.;</p> <p>18 – planowana liczba ośrodków wojewódzkich połączonych liniami kolejowymi o średniej prędkości kursowania pociągów pasażerskich 100 km/h do końca 2023 r.</p>
-------	---	---	--	---	-------------	---	--	--

Załącznik nr 2 – Zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych w prace związane z Semestrem Europejskim oraz przebieg konsultacji społecznych

Do uzupełnienia po konsultacjach społecznych projektu KPR 2016/2017